

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma

Julkisen hallinnon ICT

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JULKAISUJA – 2026:8

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma

Nico Käräjäoja, Johannes Mielo

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtiovarainministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-080-8

ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:8

Teema

Julkisen hallinnon
ICT

Julkaisija Valtiovarainministeriö

Tekijä/t
Kieli Nico Käräjäoja, Johannes Mielo
suomi

Sivumäärä 58

Tiivistelmä

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelmassa esitetään visio ja toimenpiteitä julkisten palveluiden digitalisoimiseksi elämäntapahtumalähtöisesti. Elämäntapahtumalähtöisyyden tavoitteena on rakentaa julkisista palveluista palvelukokonaisuuksia, jotka palvelevat kokonaisvaltaisesti kansalaisten elämän ja yritysten elinkaaren erilaisissa muutostilanteissa. Kyse on merkittävästä toimintakulttuurin muutoksesta vakiintuneeseen tapaan tuottaa julkisia palveluja, mikä vaatii innovatiivisuutta ja rohkeutta palvelutuotannon uudistamiseen. Suunnitelmassa avataan elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation käsitettä ja sen tavoitteita, arvioidaan nykytilaan liittyviä vahvuuksia ja haasteita sekä tunnistetaan ajankohtaisia kehityskulkuja. Suunnitelmassa kuvataan elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation visio sekä keskeiset vision saavuttamisen mahdollistavat tekijät niin yhteiskehittämisen tukemisen, digivalmiin lainsäädännön, tiedon yhteentoimivuuden, ihmiskeskeisyyden ja osallisuuden kuin hyödynnettävien teknologioiden ja kyvykkyyksien näkökulmista. Suunnitelmassa kuvataan kuusi merkittävää palvelukokonaisuutta, joiden toteuttamista tulisi tulevana vuosina edistää. Nämä ovat työperäisen maahanmuuton, rikosasian hoidon, yrittäjyyden, työllisyyden, eläkkeelle siirtymisen ja läheisen kuoleman palvelukokonaisuudet.

Asiasanat julkisen hallinnon ict, julkiset palvelut, digitalisaatio, kehittäminen, kansalaiset, yritykset

ISBN PDF 978-952-367-080-8
Asianumero VN/33803/2023

ISSN PDF 1797-9714
Hankenumero VM166:00/2023

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-080-8>

Långsiktig utvecklingsplan för livshändelsebaserad digitalisering

Finansministeriets publikationer 2026:8		Tema	Offentliga förvaltningens ICT
Utgivare	Finansministeriet		
Författare	Nico Käräjäoja, Johannes Mielo		
Språk	finska	Sidantal	58

Referat

Utvecklingsplanen presenterar en vision och åtgärder för att digitalisera de offentliga tjänsterna i Finland utgående från livshändelser. Idén med att utgå från livshändelser är att bygga upp servicehelheter som på ett övergripande sätt stöder finländarnas liv och företagens livscykel när det inträffar en förändring. Detta innebär en grundlig förändring i det etablerade sättet att producera offentliga tjänster, och det krävs innovation och mod för att genomföra reformen. I planen beskrivs begreppet livshändelsebaserad digitalisering och målen med detta verksamhetssätt. Planen tar upp fördelarna och utmaningarna i nuläget samt aktuella utvecklingsförlopp på området. I planen ingår en vision för en livshändelsebaserad digitalisering samt de centrala faktorer som gör det möjligt att uppnå visionen. Här beaktas stöd för samutveckling, lagstiftning i en digital miljö, interoperabilitet, människoorientering och delaktighet samt tekniska lösningar och kapacitet. I planen beskrivs sex betydande servicehelheter som bör drivas vidare under de kommande åren: arbetskraftsinvandring, hanteringen av brottmål, företagande, sysselsättning, pensionering och en anhörigs död.

Nyckelord offentliga förvaltningens ICT, offentliga tjänster, digitalisering, utveckling, medborgare, företag

ISBN PDF	978-952-367-080-8	ISSN PDF	1797-9714
Ärendenummer	VN/33803/2023	Projektnummer	VM166:00/2023

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-080-8>

Long-term development plan for life-event-based digitalisation

Publications of the Ministry of Finance 2026:8	Subject	Public Sector ICT
Publisher	Ministry of Finance	

Author(s)	Nico Käräjälä, Johannes Mielä	Pages	58
Language	Finnish		

Abstract

The development plan presents a vision and measures for digitalising Finnish public services using an approach centred on life events. The goal of this approach is to assemble public services into service packages that provide comprehensive support in various transitions in the lives of people and the lifecycles of businesses. This life-event approach is a major change to the established way of providing public services. Putting the approach into action will require innovative and bold reforms to how services are provided. The plan explains the concept of life-event-based digitalisation. It also describes the goals of the approach, assesses the strengths and challenges of the current situation and maps out current development trends. The plan describes a vision for the development of digitalisation centred on life events and the key factors that will help achieve that vision. These factors include support for co-development, digital-ready legislation, data interoperability, human-centred approaches, inclusion, and the technologies and capabilities to be used. The plan describes six major service packages that should be moved forward in the coming years. They are service packages for work-based immigration, the handling of criminal matters, entrepreneurship, retirement and the death of a close relative.

Keywords public sector ict, public services, digitalisation, development (active), citizens, enterprises

ISBN PDF	978-952-367-080-8	ISSN PDF	1797-9714
Reference number	VN/33803/2023	Project number	VM166:00/2023

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-080-8>

Sisältö

1	Johdanto	7
1.1	Elämäntapahtumalähtöinen digitalisaatio	7
1.2	Kehittämissuunnitelman laatimisen tausta ja tavoitteet	10
1.3	Suunnitelman laatimisen prosessi	12
2	Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation nykytila ja toimintaympäristö	13
2.1	Nykytila	13
2.2	Kansalliset vahvuudet ja haasteet	16
2.3	Vallitsevat kehityskulut	17
3	Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation visio	20
4	Vision mahdollistavat tekijät	22
4.1	Yhteiskehittämisen johtaminen ja resursointi	23
4.2	Digivalmis lainsäädäntö	25
4.3	Tiedon yhteentoimivuus	26
4.4	Ihmiskeskeiset toimintamallit ja osallisuus	29
4.5	Automaation kiihdyttäminen	30
4.6	Tekoäly palveluiden uudistamisessa	31
4.7	Digitaalisen identiteetin lompakot ja sähköiset todistukset	33
5	Keskeiset digitalisoitavat palvelukokonaisuudet	35
5.1	Taustaa	35
5.2	Työperäisen maahanmuuton palvelukokonaisuus	39
5.3	Rikosasian hoidon palvelukokonaisuus	42
5.4	Yrittäjyyden palvelukokonaisuus	43
5.5	Työllisyyden palvelukokonaisuus	46
5.6	Eläkkeelle siirtymisen palvelukokonaisuus	49
5.7	Läheisen kuoleman palvelukokonaisuus	50
	Lähteet	53

1 Johdanto

1.1 Elämäntapahtumalähtöinen digitalisaatio

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation tavoitteena on tuottaa julkisia palveluita aiempaa kokonaisvaltaisemmin huomioiden ihmisten ja yritysten erilaiset tarpeet ja tilanteet. Elämäntapahtumalla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilön elämässä tapahtuu sellainen muutos, joka edellyttää asiointia useiden viranomaisten ja mahdollisesti myös muiden tahojen kanssa erilaisia palveluja käyttäen. Liiketoimintatapahtumalla tarkoitetaan oikeushenkilön, kuten yrityksen tai yhdistyksen toimintaan liittyvää vastaavaa tapahtumaa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi opiskeluun, yrityksen perustamiseen, lapsen syntymään tai läheisen kuolemaan liittyvät moninaiset asiointitarpeet.

Elämäntapahtumalähtöisessä digitalisaatiossa julkisten palveluiden kehittämisen lähtökohtana ovat ihmisten ja organisaatioiden tarpeet ja niiden ymmärtäminen. Elämäntapahtumaan tai liiketoimintatapahtumaan liittyviä tarpeita tarkastellaan ja niihin vastaavia palveluja kehitetään niin, että palveluista syntyy koherentti palvelupolku. Ihmislähtöisessä palvelukehittämisessä palveluiden käyttäjät eli henkilöt ja yritykset osallistetaan palvelukehitykseen niin, että lopputuloksesta syntyy mahdollisimman sujuva asiointikokemus ja vaikuttava palvelukokonaisuus. Useamman palvelun muodostaman kokonaisuuden toimivuuden kannalta oleellista on myös ekosysteemilähtöinen yhteiskehittäminen, jossa ratkaisuja etsitään yhden viranomaisen tai muun organisaation tehtäviä laajemmalla perspektiivillä. Julkisten palvelujen lisäksi tavoitteena on yhdistää myös yksityisen ja kolmannen sektorin tarjoamat palvelut osaksi palvelukokonaisuutta. Elämäntapahtumalähtöisyydessä on kyse merkittävästä toimintakulttuurin muutoksesta vakiintuneeseen tapaan tuottaa julkisia palveluja, minkä toteuttaminen vaatii innovatiivisuutta ja rohkeutta palvelutuotannon uudistamiseen.

Julkisten palveluiden tuottaminen ihmiskeskeisesti ja elämäntapahtumalähtöisesti on myös kansainvälisesti tunnustettu ja hyödynnetty lähestymistapa. Esimerkiksi suurin osa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n jäsenmaista hyödyntää lähestymistapaa joissain julkisen hallinnon tarjoamissa palveluissa.¹

1 OECD 2025. Government at a Glance 2025. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/Oefd0bcd-en>. Viitattu 9.2.2026.

Elämäntapahtuma- ja liiketoimintatapahtumapohjaisten palveluiden tuottamista voi kuvata laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan kasvavaksi trendiksi, jota edistetään monissa Suomelle keskeisissä kumppanimaissa. Valtiovarainministeriön tilaama selvitys vuodelta 2023 kuvaa elämäntapahtumalähtöisten digipalveluiden kansainvälisiä toteutuksia valituissa kohdemaissa.²

Elämäntapahtumalähtöiselle palvelukehitykselle on kansainvälisesti ainakin kaksi erilaista pääsääntöistä lähestymistapaa.³ Ensimmäinen on tietojen keräämisen ja keskittämisen malli, jossa kootaan yhteen paikkaan tietoja ja linkkejä liittyen tiettyyn elämäntapahtumaan tai liiketoimintatapahtumaan. Keskitetyn ohjeistuksen kautta käyttäjä ohjataan eri asiointivaiheisiin liittyvien palveluntarjoajien omille verkkosivuille tai portaaleihin, jotka usein toimivat edelleen itsenäisesti toisistaan erillään. Toisessa, kehittyneemmässä mallissa tavoitellaan integroituja palvelukokonaisuuksia, joissa käyttäjät asioivat yhden yhteisen käyttöliittymän kautta koko asiointiprosessin ajan. Tällöin tarvittavat tiedot liikkuvat yhteentoimivasti asianosaisten palveluntarjoajien välillä, eikä asiakas joudu syöttämään samoja tietoja useaan eri kertaan.

Erilaisten lähestymistapojen takia myös integroitu palvelukokonaisuus voidaan ymmärtää useammalla tapaa. Integroidulla palvelukokonaisuudella voidaan tarkoittaa asiointiliittymää, jossa kaikki elämäntilanteeseen liittyvä asiointi on sisällytetty yhteen yhteiseen palveluun, jota palvelutuottajat hallinnoivat ja kehittävät yhdessä. Tällöin kaikki asiointi tapahtuu yhdellä luukulla. Koska elämäntapahtumat ja liiketoimintatapahtumat ovat yksilöllisiä ja niiden myötä erilaisia asiointitarpeita on lähes rajaton määrä, kaikkien asiakkaan tilannetta koskevien asiointitarpeiden sulauttaminen yhteen asiointipalveluun on haastavaa, eikä suinkaan aina tarkoituksenmukaista. Keskitettyjen asiointipalveluiden ohella palvelukokonaisuuksia voidaan rakentaa asiointirajapinnan alapuolelle. Tämä tarkoittaa etenkin eri viranomaisten välisen yhteistyön kehittämistä palvelurajapinnoilla ja kehittäen automatisoituja asiointiprosesseja niin, että yksilölliset tarpeet määrittävät palvelukokonaisuuden sisällön. Yhden luukun asiointin

2 Capgemini 2023. Selvitys elämäntapahtumapalvelukokonaisuuksien digitalisoinnista (valituissa kohdemaissa). Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/El%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6isen+digitalisaation+edist%C3%A4minen+kansainv%C3%A4lisesti.pdf/9b9b79dc-b241-fad9-81ab-0c8d0ae07378/El%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6isen+digitalisaation+edist%C3%A4minen+kansainv%C3%A4lisesti.pdf?t=1694501249473>. Viitattu 9.2.2026.

3 OECD 2025. Government at a Glance 2025. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/0efd0bcd-en>. Viitattu 9.2.2026.

periaate toteutuu tässä ajattelutavassa niin, että asioinnin voi käynnistää yhden toimijan kanssa, ja asian käsittely ohjautuu yksilöllisten tarpeiden mukaisesti automatisoidusti myös muiden toimijoiden käsiteltäväksi. Myös tällöin tarve asioida erikseen yksittäisissä palveluissa poistuu.

Kuvio 1. Elämän varrella kohdataan yksilöllisiä elämäntapahtumia ja liiketoimintatapahtumia.

1.2 Kehittämissuunnitelman laatimisen tausta ja tavoitteet

Kansallisesti elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota on edistetty erityisesti valtiovarainministeriön toimesta. Ihmiskeskeisen palvelutuotannon ja elämäntapahtumalähtöisen kehittämisen edellytyksiä on toteutettu jo pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella 2015–2019, jolloin yksi hallitusohjelman kärkihankkeista oli julkisten palveluiden digitalisoiminen käyttäjälähtöisesti.⁴ Hallituskauden aikana vahvistettiin esimerkiksi julkisia palveluja koskevat digitalisoinnin periaatteet, otettiin käyttöön Suomi.fi-palvelut ja kansallinen palveluarkkitehtuuri ja edistettiin erilaisten luparatkaisujen yhtenäistämistä. Pääministeri Antti Rinteen ja Sanna Marinin hallituskausilla 2019–2023 valtiovarainministeriö toteutti muun muassa digitalisaation edistämisen ohjelman, kansallisen tekoälyohjelman AuroraAI:n ja tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen. Ihmiskeskeisyyttä ja osallisuutta edistäviä toimenpiteitä olivat esimerkiksi Digi arkeen -neuvottelukunnan asettaminen ja digituen toimintamallin laatiminen. Vuoden 2023 aikana toteutettiin myös esiselvitysvaihe suunnitelman kirjoitushetkellä käynnissä oleville hallitusohjelmahankkeille.⁵

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti hallituskauden aikana toteutetaan hankkeita, joilla digitalisoidaan elämäntapahtumien tai liiketoimintatapahtumien ympärille kiinnittyviä julkisia ja yksityisiä palveluja niin, että ne toimivat saumattomasti yhteen.⁶ Suomen kansallisen digitalisaatiostrategian eli digikompassin tavoitteena on puolestaan määritellä, digitalisoida ja automatisoida merkittävimmät elämäntapahtumapalvelukokonaisuudet ja samalla tehostaa julkisen hallinnon toimintaa.⁷ Elämäntapahtumalähtöinen ajattelu näkyy

-
- 4 Valtioneuvosto 2015. Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2025, Hallituksen julkaisusarja 2015:10. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-181-7>. Viitattu 11.2.2026.
 - 5 Valtiovarainministeriö 2023a. Ihmiskeskeinen ja elämäntapahtumalähtöinen julkinen hallinto – Näkökulmia kansallisesta tekoälyohjelmasta (AuroraAI). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:40. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-282-6>. Viitattu 11.2.2026.
 - 6 Valtioneuvosto 2023a. Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>. Viitattu 11.2.2026.
 - 7 Valtioneuvosto 2023b. Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:65. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-906-9>. Viitattu 11.2.2026.

myös julkisen hallinnon uudistamisen strategiassa, jossa yhtenä tavoitteena on järjestää palvelut ihmislähtöisesti ja monimuotoisesti siten, että ne huomioivat erilaisten ihmisten, yritysten ja organisaatioiden tarpeet ja tilanteet.⁸

Tavoitteiden toteuttamiseksi on asetettu valtiovarainministeriön toimesta kaksi ohjelmaa vuosille 2024–2027. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelmalla edistetään yleisesti elämäntapahtumalähtöistä palvelukehitystä julkisessa hallinnossa ja laajemmin yhteiskunnassa sekä tuetaan sitä toteuttavia kehityshankkeita.⁹ Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito-ohjelmassa toteutetaan läheisen kuolemaan liittyvän elämäntapahtuman konkreettista palvelukehitystä kohti nykyistä integroidumpaa palvelukokonaisuutta.¹⁰

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman yhtenä tuotos-tavoitteena on tuottaa pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma, jossa kootaan yhteen elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation kehittämisen visio 2030-luvulle, määritellään keskeiset edistettävät elämäntapahtumiin ja liike-toimintatapahtumiin kytkeytyvät palvelukokonaisuudet sekä tunnistetaan vision saavuttamiseen tarvittavia toimenpiteitä ja taustalla vaikuttavia kehityskulkuja. Kehittämissuunnitelma asettaa pitkän aikavälin suuntaviivoja sekä yksittäisille kehitettävälle palvelukokonaisuuksille että laajemmin elämäntapahtumalähtöisyyteen perustuvan palvelutuotannon mahdollistamiselle ja poikkihallinnollisen ja -sektoraalisen yhteiskehittämisen kiihdyttämiseksi.

Kehittämissuunnitelmalla ohjataan kansallista julkisten palvelujen kehittämistä kohti yhteisesti tunnistettua tavoitetilaa ja vaikutetaan osaltaan laajempaan kansalliseen digitalisaatiokehitykseen. Tämän varmistamiseksi kehittämissuunnitelman sisältöjä on yhteensovitettu kansallisen digistrategian eli digikompassin käynnissä olevan päivitystyön kanssa erityisesti julkista hallintoa ja digitaalisia julkisia palveluja koskevien tavoitteiden ja avaintulosten osalta. Samalla suunnitelma tarjoaa syötteitä myös digikompassin tarkemman tason toimeenpanosuunnitelman laatimiseen.

8 Valtiovarainministeriö 2020b. Julkisen hallinnon uudistamisen strategia. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-684-8>. Viitattu 11.2.2026.

9 Valtiovarainministeriö 2024b. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM166:00/2023>. Viitattu 3.2.2026.

10 Valtiovarainministeriö 2024a. Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelma. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM013:00/2024>. Viitattu 3.2.2026.

1.3 Suunnitelman laatimisen prosessi

Kehittämissuunnitelman laatimisesta on vastannut elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman valtiovarainministeriön virkamiehistä koostuva ohjelmatoimisto ohjelman ohjausryhmän tukemana. Suunnitelman työstämiseen on osallistunut keskeisesti myös ohjelman ylläpitämä elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation avoin kehittäjäverkosto, joka koostuu yli kolmesta sadasta eri sektorien asiantuntijasta.

Suunnitelman laatiminen käynnistettiin yhteisellä työpajalla kehittäjäverkoston kanssa lokakuussa 2024, jolloin kerättiin näkemyksiä kehittämissuunnitelmaan sisällytettävästä visiosta elämäntapahtumalähtöiselle kehittämiselle sekä tunnistettiin nykytilassa vaikuttavia kansallisia vahvuuksia ja ongelmakohtia. Toinen vastaava työpaja järjestettiin maaliskuussa 2025, jolloin tarkoituksena oli tunnistaa keskeisiä kehittämissuunnitelmassa priorisoitavia palvelukokonaisuuksia.

Kehittäjäverkoston lisäksi suunnitelmaan on haettu näkemyksiä useista poikkihallinnollisista yhteistyöryhmistä, kuten digitoimiston digitalisaation ja data-talouden strategisesta yhteistyöryhmästä ja julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijaryhmästä. Lisäksi on kuultu eri aiheiden asiantuntijoita valtiovarainministeriön sisällä liittyen muun muassa digikompassin päivitystyöhön, kansallisen eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon, tiedon yhteentoimivuuteen ja generatiivisen tekoälyn hyödyntämiseen. Työpajojen ja asiantuntijakuulemisten pohjalta laadittu kehittämissuunnitelmaluonnos oli julkisesti sidosryhmien kommentoitavana Otakantaa.fi -palvelussa 13.10.-14.11.2025. Palautetta saatiin yhteensä 32 eri toimijalta, jotka edustivat monipuolisesti yhteiskunnan eri tahoja.¹¹

Saadun palautteen pohjalta täydennetty ja viimeistelty kehittämissuunnitelma hyväksyttiin elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman ohjausryhmän kokouksessa 28.1.2026. Lisäksi kehittämissuunnitelmaa on käsitelty valtiovarainministeriön sisäisissä johtoryhmäkäsittelyissä tammi-helmikuun 2026 aikana. Kehittämissuunnitelma hyväksyttiin julkaistavaksi kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen johtoryhmässä 11.2.2026. Tämän lisäksi kehittämissuunnitelman sisältö oli keskusteltavana yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä 13.2.2026.

11 Valtiovarainministeriö 2025e. Palauteyhteenvedo pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelmasta. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/039a8bd1-63c4-440f-922f-a7f3a148cef1/MUISTIO_20251215083746.PDF. Viitattu 11.2.2026.

2 Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation nykytila ja toimintaympäristö

2.1 Nykytila

Suomi on laajasti digitalisoitunut yhteiskunta, jossa digitalisaatiota on edistetty jo vuosikymmenten ajan. Suomi kuuluu Euroopan unionin kärkimaiden joukkoon digitalisaation saralla. Euroopan komission digitaalisen vuosikymmenen tilaa koskevan vuoden 2025 raportin mukaan erityisesti kansalaisten digitaaliset taidot, yritysten digitalisaatio ja yhteiskunnallinen luottamus ovat Suomen vahvuuksia digitaalisessa siirtymässä. Korkea digitalisaatioaste koskee myös julkisen hallinnon palveluja. Komission mukaan kansalaisille suunnatuista palveluista 91 % ja yrityspalveluista 99 % ovat saatavilla digitaalisina.¹²

Pelkkä yksittäisten toimijoiden tai niiden tuottamien palvelujen korkea digitalisaatioaste ei riitä elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien tuottamiseen. Suomen julkista hallintoa ei ole lähtökohdiltaan rakennettu tuottamaan useita eri toimijoita kattavia palvelukokonaisuuksia, jotka pystyisivät vastaamaan kokonaisvaltaisesti ihmisten ja organisaatioiden palvelutarpeisiin eri elämäntapahtumissa tai liiketoimintatapahtumissa. Pikemminkin voidaan puhua tehtävä- ja tuotantolähtöisestä yhteiskunnasta¹³, jossa toimijat pyrkivät optimoimaan omaa toimintaansa, resurssejaan ja palveluitaan vastaamaan niille laissa veloitettuja tehtäviä.

Julkisissa palveluissa asioiville ihmisille ja yrityksille nykyinen palvelurakenne näyttäytyy monista digitaalisista ratkaisuista huolimatta usein pistemäisenä, ja kokonaiskuva asioinnin etenemisestä puuttuu. Asiakkaiden täytyy esimerkiksi

12 Euroopan komissio 2025b. State of the Digital Decade 2025 report. Osoitteessa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2025-state-digital-decade-package>. Viitattu 11.2.2026.

13 Valtiovarainministeriö 2023a. Ihmiskeskeinen ja elämäntapahtumalähtöinen julkinen hallinto – Näkökulmia kansallisesta tekoälyohjelmasta (AuroraAI). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:40. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-282-6>. Viitattu 11.2.2026.

asioida useilla eri luukuilla ja jättää samoja tietoja eri tahoille moneen kertaan. Haaste ei koske vain julkista hallintoa ja sen asiakkaita. Myös yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden on nykytilassa monesti vaikeaa muodostaa koherentteja asiointipolkujia, jotka kiinnittyvät viranomaispalveluihin ja vastaavat asiakkaiden tilannekohtaisiin tarpeisiin. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation tavoite on muuttaa nykytilaa: Tarkastelun lähtökohdaksi asetetaan ihmisten ja yritysten tilanteet ja tarpeet, joista lähtöisin palvelukokonaisuuksia ja niitä tuottavien organisaatioiden toimintaa kehitetään poikkihallinnollisessa ja -sektorillisessa yhteistyössä.

Nykytilassakaan julkiset palvelut eivät ole täysin eriytyneitä, vaan useat eri toimijat tekevät monenlaista yhteistyötä palvelupolkujen tuottamiseksi ja esimerkiksi eri toimijoiden välisiä tiedon jakamisen ja hyödyntämisen ratkaisuja käytetään useissa eri palveluissa. Lisäksi OECD:n määrittelyn¹⁴ mukaisesti Suomessa on otettu laajasti käyttöön kohti elämäntapahtumalähtöistä palvelutarjontaa vievä tietojen keräämisen ja keskittämisen malli, jossa kootaan yhteen elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvää tietoa. Keskitettynä tietolähteenä toimii Suomi.fi-sivusto, joka ohjaa käyttäjän oikealle palveluntarjoajalle hänen elämäntilanteensa huomioiden. Sivustolla erityisen kattavaa ja ennakkotietoja syöttämällä kohdennettua ohjeistusta tarjoavat eri toimijoiden yhteistyössä tuottamat Suomi.fi-opaat.¹⁵ Sen sijaan kokonaisvaltaisesti integroituneet palvelukokonaisuudet, joissa käyttäjät asioivat yhden yhteisen käyttöliittymän kautta koko elämäntapahtuman ajan, eivät ole yleisiä. Yhteistyöstä ja erinäisistä kehitysaskelista huolimatta Suomen julkista hallintoa voi kuvata edelleen monin paikoin siiloutuneeksi.

Palveluntuottajien välistä yhteistyötä tehdään ja palveluista pyritään tekemään sujuvia asiakaspolkujia riippumatta siitä, onko toiminnan lähtökohtana ollut nimellisesti elämäntapahtumalähtöisyys. Elämäntapahtumalähtöisyyden periaate ei ole laajasti vakiintunut käsite julkisten palvelujen tuotannossa, mutta kiinnostus elämäntapahtumalähtöisyyttä kohtaan ja erilaiset toimenpiteet ihmiskeskeisten palvelukokonaisuuksien tuottamiseksi ovat viime vuosina yleistyneet. Kenties mittavin yksittäinen hanke elämäntapahtumalähtöisten palvelujen tuottamiseksi on pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaus kehittää läheisen kuolemaan liittyvää asiointia sujuvoittava palvelukokonaisuus. Erilaisia aloitteita

14 OECD 2025. Government at a Glance 2025. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/0efd0bcd-en>. Viitattu 9.2.2026.

15 Digi- ja väestötietovirasto 2026. Suomi.fi-opaat. Osoitteessa: <https://www.suomi.fi/ohjeet-ja-tuki/yleista-suomifista/opaat>. Viitattu 11.2.2026.

on kuitenkin tehty esimerkiksi nuoren henkilön itsenäistymiseen, eläköitymiseen, kutsuntoihin osallistumiseen, ylivelkaantumiseen sekä yritysten elinkaaren eri vaiheisiin liittyen. Tilannekuvan saamiseksi valtiovarainministeriö on kerännyt elämäntapahtumalähtöistä palvelukehitystä koskevia aloitteita talvella 2022–2023¹⁶ sekä syksyllä 2024¹⁷. Näistä aloitteista yksittäisten ehdotusten valmistelua on jatkettu valtiovarainministeriön tuella.

Kuvio 2. Digitaaliset palvelut toimivat saumattomasti yhteen elämän muutostilanteissa.

-
- 16 Valtiovarainministeriö 2023b. Yhteenveto elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota koskevista ehdotuksista. Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf/3d4683a9-7bd1-1a46-905b-8667e96cd833/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf?t=1677830031663>. Viitattu 11.2.2026.
- 17 Valtiovarainministeriö 2024c. Koontimuistio digitalisoitavien liiketoimintatapahtumien kyselyyn tulleista ehdotuksista. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/58f43863-0553-45bc-80d9-a878a305e97b/MUISTIO_20241213081101.PDF. Viitattu 11.2.2026.

2.2 Kansalliset vahvuudet ja haasteet

Elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien tuottamiseen liittyy erityisiä tekijöitä ja reunaehtoja. Palvelutuotanto vaatii rohkeutta ja resursseja muuttaa nykyisiä toimintatapoja, lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä ihmiskeskeisyyteen pohjautuvaa ajattelua niin mahdollistavan lainsäädännön, yhteentoimivuuden, digitaalisen infrastruktuurin, palveluissa asioinnin kuin palvelujen vaikuttavuuden kehittämiseksi. Digitalisaation edelläkävijänä Suomella on elämäntapahtumalähtöisen palvelukehityksen edistämiseksi useita merkittäviä vahvuuksia, mutta myös tunnistettuja haasteita. Listaus vahvuuksista ja haasteista on kerätty elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman kehittäjäverkostolle pidetyssä työpajassa syksyllä 2024. Laajemmin Suomen digitalisaation nykytilaa ja siihen liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia on käsitelty esimerkiksi valtioneuvoston selonteossa digikompassista.¹⁸ Oheisessa taulukossa esitettyihin haasteisiin vastaamista käsitellään kehittämissuunnitelman luvussa 4.

Taulukko 1. Suomen vahvuudet ja haasteet elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämiseksi.

Vahvuudet	Haasteet
Luottamus viranomaisiin ja julkisiin palveluihin	Siiloutuneet rakenteet ja organisaatiolähtöiset ajattelutavat
Palvelujen käyttäjien digitaidot ja -valmiudet	Digitalisaation täysimääräistä hyödyntämistä tukematon lainsäädäntö
Yksittäisten palvelujen korkea digitalisaatioaste	Yhteiskehittämistä tukevien rahoitus- ja johtamismallien vakiintumattomuus
Tietovarantojen laajuus ja kattavuus	Riittämätön yhteentoimivuus
Palveluiden perusinfrastruktuuri	Puuttuvat yhteiskäyttöiset teknologiset ratkaisut
Palvelutuottajien digitaalinen osaaminen	Sitoutumattomuus yhteiseen tavoitetilaan
Palvelutuottajien halukkuus yhteistyöhön palveluiden kehittämisessä	Riittämätön sektorirajat ylittävä yhteistyö

18 Valtioneuvosto 2023b. Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisu 2022:65. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-906-9>. Viitattu 11.2.2026.

2.3 Vallitsevat kehityskulut

Nykytilan arvioinnin ohella tulee myös kiinnittää huomiota lähitulevaisuuden kehityskuluihin, jotka mahdollistavat tai hankaloittavat elämäntapahtumalähtöistä palvelukehitystä.

Julkisten palveluiden kehittäminen elämäntapahtumalähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi vaatii taloudellisia resursseja ja pitkäjänteisyyttä. Lähitulevaisuuden *taloudellinen toimintaympäristö* kuitenkin näyttäytyy investoinneille monessa kohdin haastavana. Suomen julkisen talouden alijäämäisyys on kasvanut, ja lähivuosina talouden toipuminen taantumasta on hidasta, vaikka merkkejä kasvusta on näkyvissä.¹⁹ Julkiseen hallintoon kohdistuvien taloudellisten paineiden vuoksi riittävä investoiminen palveluiden kehittämiseen on epävarmaa.

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation ensisijainen tehtävä on tuottaa ihmis-keskeisiä, palveluissa asiointia ja palveluiden vaikuttavuutta kehittäviä palvelukokonaisuuksia. Samalla kehitetään viranomaisten omaa ja niiden välistä toimintaa. Digitalisaatiolla ja automatisoinnilla voidaan tehostaa julkisen hallinnon toimintaa ja kohentaa *julkisen talouden tasapainoisuutta sekä taloudellista tuottavuutta* niin julkisessa hallinnossa kuin laajemmin yhteiskunnassakin. Vaikuttavuuden, tehostamisen ja tuottavuuden välisen suhteen kirkastaminen ja tavoitteita edistävien kehittämiskohteiden tunnistaminen nousee keskeiseen asemaan investointeja suunniteltaessa.

Viranomaistoiminnan tehostamisen lisäksi voidaan tunnistaa palvelukokonaisuuksia, joille on mahdollista arvioida yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ihmis-keskeinen vaikuttavuuslaskenta olisi yksi mahdollisuus tuoda esiin uusia näkökulmia aiheen ja laajemmin julkisen talouden käsittelyyn.²⁰ Ihmiskeskeisessä vaikuttavuuslaskennassa arvioidaan laajemmin elämäntapahtumasta seuraavien ilmiöiden kokonaisvaikuttavuutta ja sitä, millaisia hyvinvointia tuottavia vaikutuksia palveluiden kehittämisellä on. Tämä tuo esiin suoria viranomaissäästöjä hankalammin mitattavissa olevia yhteiskunnallisia hyötyjä.

19 Valtiovarainministeriö 2025g. Taloudellinen katsaus: talvi 2025. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>. Viitattu 11.2.2026.

20 Valtiovarainministeriö 2023a. Ihmiskeskeinen ja elämäntapahtumalähtöinen julkinen hallinto – Näkökulmia kansallisesta tekoälyohjelmasta (AuroraAI). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:40. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-282-6>. Viitattu 11.2.2026.

Teknologinen kehitys etenee jatkuvasti, ja julkisen hallinnon on vaikea pysyä mukana kehityksen aallonharjalla. Innovatiivisten teknologisten ratkaisujen hyödyntäminen laajemmin julkisten palveluiden tuottamisessa on merkittävä kehityssuunta, joka kietoutuu elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien tuottamiseen. Esimerkiksi tekoälyn hyödyntäminen on tunnistettu julkiselle hallinnolle luontevaksi käyttöalueeksi²¹, mutta hyödyntäminen ei ole vielä laajaa, systemaattista tai nykyisen lainsäädännön mahdollistamaa. Tulevien vuosien aikana vahvempi teknologian valjastaminen julkisten palvelujen tuottamiseen on välttämätöntä. Toimintaympäristön digitalisoituessa huomiota on kuitenkin kiinnitettävä tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan liittyviin riskeihin varautumiseen, jotta luottamus julkisiin palveluihin säilyy jatkossakin. Edistyneet digitaaliset ratkaisut ja tehokas tiedonhallinta tarjoavat tietoturvallisuutta ja tietosuoja parantavan vaikutuksen palveluissa asiointiin.

Kansallinen ja EU-tasoinen sääntely vaikuttaa merkittävästi siihen, kuinka laajasti julkisia palveluja voidaan tuottaa elämäntapahtumalähtöisesti. Tärkeitä lähtökohtia sääntelyn kehittämiseksi ovat mahdollistavuus ja digivalmius. Mahdollistava sääntely ei ainoastaan kontrolloi toimijoita, vaan luo myös edellytyksiä uusille innovaatioille ja yhteiskunnalliselle kehitykselle. Digivalmis sääntely tarkoittaa lainsäädäntöä, joka on suunniteltu alusta alkaen digitaalisessa toimintaympäristössä toimivaksi sekä digitalisaation vaikutukset yhteiskuntaan, talouteen ja hallintoon huomioivaksi. On kuitenkin myös tunnistettava, että lainsäädäntö elää ajassa ja sen kehittämistä tarvitaan joka tapauksessa yhteiskunnan ja palvelujen digitalisoitumisen ja automatisoitumisen edistyessä.

Julkisten palveluiden digitalisaatioon liittyy usein huoli *yhdenvertaisuuden ja haavoittuvien ryhmien asioinnin turvaamisesta*. Suomalaisilla on kansainvälisten vertailujen mukaan hyvät taidot ja valmiudet digitaalisessa toimintaympäristössä asiointiin, mutta väestössä on aina myös henkilöitä, joilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia hyödyntää digitaalisia palveluja.²² Esteet palveluiden käyttämiseen voivat liittyä kognitiivisten tai kielellisten taitojen puutteisiin, jotka voivat korostua itsenäisessä digitaalisessa asiointissa. Näiden väestöryhmien yhdenvertainen kohtelu palveluiden käyttäjinä on turvattava jatkossakin. On huomionarvoista,

21 Sitra 2022. Tekoälyn käyttömahdollisuudet julkisella sektorilla. Sitran selvityksiä 206. Osoitteessa: <https://www.sitra.fi/julkaisut/tekoalyn-kayttomahdollisuudet-julkisella-sektorilla/>. Viitattu 11.2.2026.

22 Digi- ja väestötietovirasto 2023. Digitaitoraportti. Osoitteessa: <https://dvv.fi/documents/16079645/141915645/Digitaitoraportti+2023.pdf/f7288a2c-d75b-7587-6038-880fa61df978/Digitaitoraportti+2023.pdf?t=1705916914546>. Viitattu 11.2.2026.

että aina puutteelliset taidot ja siitä johtuva huoli yhdenvertaisuudesta ei liity vain digiosaamiseen, vaan usein kyse on esimerkiksi puutteellisesta kansallisten julkisten palveluiden järjestelmän tai virkakielen ymmärtämisestä.²³

Näkökulma korostuu myös tarkasteltaessa julkisten palvelujen käyttäjien eli koko *väestörakenteen kehitystä* pitkällä aikavälillä. Väestö vanhenee ja maahanmuuttajien sekä vieraskielisten asiakkaiden määrä kasvaa.²⁴ Elämäntapahtumalähtöisillä palveluilla voidaan myös tukea puutteelliset digitaaliset tai kielelliset taidot omaavia palvelujen käyttäjiä tarjoamalla palveluita kohdennetusti, saavutettavasti ja monikielisesti uusia teknologisia ratkaisuja hyödyntäen. Luonnollisten henkilöiden ohella myös yritysten asiointia tulee kehittää yhdenvertaisemmaksi. Suomessa toimivat yritykset omaavat kansainvälisten vertailujen mukaan hyvät digitaaliset kyvykkyydet, mutta elämäntapahtumalähtöisillä palveluilla voidaan tukea esimerkiksi vieraskielisten yrittäjien ja ulkomaalaisten yritysten toimintaedellytyksiä Suomessa.

Suomessa oleskelevien palveluiden käyttäjien ohella myös *rajat ylittävän asioinnin* määrä tulee lähivuosina kasvamaan, mikä on keskeistä huomioida elämäntapahtumalähtöisten palvelujen kehittämisessä. Asiointi koskee niin luonnollisia henkilöitä kuin yrityksiä. Rajat ylittävää asiointia kehitetään merkittävästi EU-alueen valtioiden välillä muun muassa digitaalisen identiteettilompakon ja uuden yrityslompakkoa koskevan komission ehdotuksen kautta sekä Yhteentoimiva Eurooppa -asetuksen ja Once-Only Technical System (OOTS) -järjestelmän käyttöönoton myötä.²⁵ OOTS-järjestelmä mahdollistaa kansalaisilta ja yrityksiltä kerätyn tiedon jakamisen eri jäsenmaiden viranomaisten kesken siten, ettei kerran luovutettua tietoa tarvitse jakaa uudestaan ja kansainvälinen asiointi helpottuu. Kansallisten palveluiden kehittämisen ohella rajat ylittävän asioinnin kehittäminen onkin keskeisessä roolissa ihmiskeskeisten, hallinnollista taakkaa vähentävien ja käyttökokemusta parantavien palvelujen tuottamisessa.

23 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Hyvinvointiyhteiskunnan digitaaliset palvelut yhdenvertaisiksi – 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi. Päätösten tueksi 1/2022. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-811-8>. Viitattu 11.2.2026.

24 Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>. Viitattu 11.2.2026.

25 KEHA-keskus: Digitaaliset sisämarkkinat. Osoitteessa: <https://www.sdgfinland.fi/fi/>. Viitattu 11.2.2026.

3 Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation visio

Merkittävimmät julkiset palvelut ovat elämäntapahtumalähtöisiä palvelukokonaisuuksia, jotka palvelevat kansalaisten elämän ja yritysten elinkaaren muutostilanteissa.

Elämäntapahtumalähtöinen digitalisaatio tuottaa innovatiivisia ja vaikuttavia palvelukokonaisuuksia, jotka helpottavat asiointia muutostilanteissa, tukevat ihmisten hyvinvointia ja vahvistavat yritysten toimintaedellytyksiä. Samalla se edistää julkisten palveluiden yhdenvertaisuutta, luotettavuutta, viranomaistoiminnan tehokkuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Palvelukokonaisuuksia kehitetään ja tuotetaan ihmiskeskeisesti asiakkaiden palvelutarpeista lähtien sekä ekosysteemimäisesti julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyössä. Palvelukokonaisuudet on toteutettu ensisijaisesti digitaalisesti sekä niin, että asioinnin voi hoitaa yhden luukun ja yhden kerran periaatteiden mukaisesti. Yhteisesti kehitetyissä ja ylläpidetyissä palvelukokonaisuuksissa on selkeästi määritelty kunkin palvelun omistaja ja eri toimijoiden vastuut.

Kasvavissa määrin on siirrytty asiakasaloitteisesta asioinnista palveluihin, joita tarjotaan myös asiakkaille tarvelähtöisesti, automatisoidusti ja ennakoivasti. Palvelutuotannossa hyödynnetään rohkeasti tiedon yhteentoimivuuden, uusien teknologioiden ja organisaatioiden kyvykkyysien tarjoamia ratkaisuja. Tekoäly on käytössä palvelutuotannossa laajasti ja systemaattisesti erilaisissa tehtävissä.

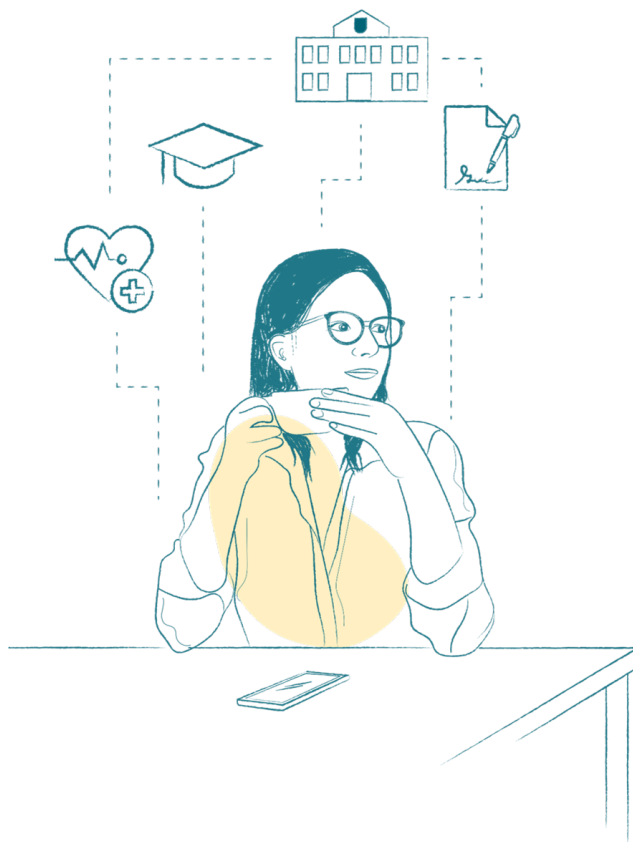
Datatalouden edistyminen on mahdollistanut rakenteisen datan liikkumisen, hyödyntämisen ja jalostamisen yritysten välillä, julkisessa hallinnossa ja koko yhteiskunnassa nykyistä laajemmin. Uusia innovatiivisia palvelukokonaisuuksia syntyy reaaliaikaisen datan pohjalta, mikä tehostaa parhaassa tapauksessa samalla viranomaisten toimintaa.

Kustannustehokkaat ja uudistumiskykyiset digitaaliset palvelukokonaisuudet turvaavat Suomen kilpailukykyä ja julkisen talouden vakautta.

4 Vision mahdollistavat tekijät

Tässä luvussa kuvataan keskeisiä ihmiskeskeisen ja elämäntapahtumalähtöisen digipalvelutuotannon mahdollistavia tekijöitä ja kyvykkyyksiä, joihin liittyvien esteiden purkaminen ja joiden käytön edistäminen tukevat laajemmin yhteiskunnan digitalisaatiota ja visiossa kuvattuun tavoitteeseen pääsemistä.

Kuvio 3. Elämäntapahtumalähtöiset palvelut vähentävät henkilöiden ja yritysten hallinnollista taakkaa.

4.1 Yhteiskehittämisen johtaminen ja resursointi

Elämäntapahtumalähtöinen palvelutuotanto haastaa julkisen hallinnon tehtävien järjestämiseen liittyvän status quon ja perinteiset kehittämisen toimintatavat. Kehittämisen keskiössä ovat eri toimijoiden välinen yhteistyö ja yhteiskehittäminen, jolloin haasteeksi nousee usein kokonaisuuden vetovastuun puuttuminen. Toimijoiden yhteistyönä voidaan tunnistaa tiettyyn elämäntapahtumaan liittyviä haasteita ja kehityskohteita, mutta konkreettista yhteiskehittämistä voivat jarruttaa esimerkiksi toimivaltakysymykset sekä prioriteettien, yhteistyömallien ja resurssien puuttuminen.²⁶ Kokonaisvastuuta kehittämisestä ei lähtökohtaisesti ole millään yksittäisellä toimijalla, ellei siitä erikseen päätetä. Kehittämisen edistämiseksi tarvitaan siis selkeä vastuutaho tai orkestroija, joka voi määräytyä esimerkiksi lakisääteisten tehtävien tai keskeisten tavoitteiden tarkentamisen myötä.

Ministeriöiden rooli tulee nähdä ensisijaisesti kokonaisuutta ohjaavana, mahdollistavana ja kehittämistä tukevana. Tämä sisältää tilannekuvatyön, hallinnonalojen ja kehitettävien palvelukokonaisuuksien strategisen ohjauksen ja tiedonhallinnan ohjaustehtävät sekä tarvittaessa rahoitukseen liittyvät menettelyt. Useamman yhtäaikaisen kehittämiskokonaisuuden osalta on riskinä, että tilannekuva kärsii ja kehittämisen tavoitteet sekä niiden vaikuttavuuden tai yhteentoimivuuden arviointi eivät ole yhteismitallisia, jos jokin taho ei koordinoi ja johda tekemistä. Tällöin on perusteltua, että yksi ministeriö ylläpitää kokonaistilannekuvaa.

Lähtökohtana vaikuttavien palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi asetetaan selkeä, rajattu ja horisontaalinen tavoite, johon kaikki palvelukehittämiseen osallistuvat toimijat voivat sitoutua. Yhteisen ihmiskeskeisen eli palveluiden asiakkaiden tarpeista kumpuavan tavoitteen asettaminen sitouttaa toimijat tavoittelemaan yhteistä päämäärää. Yhteinen tavoite vähentää toimijoiden välisten ristiriitojen syntymistä ja auttaa ratkaisemaan niitä erityisesti, kun kyse on poikkihallinnollisesta tai -sektorillisesta kehittämisen kokonaisuudesta. Tavoitteen virallinen asettaminen aikaisessa vaiheessa vahvistaa yhteiskehittämiseen sitoutumista. Yhteiset ylätasoon tavoitteet tulee lisäksi kytkeä toimijakohtaisiin tavoitteisiin, esimerkiksi ministeriö- ja virastotason strategioihin ja tulostavoitteisiin. Palvelukokonaisuustason kehittämisessä voidaan joskus myös vaatia pitkäjänteistä, yli hallituskausien ulottuvaa kehittämistä, mikä haastaa osaltaan perinteisiä julkisen hallinnon johtamis-, organisoitumis- ja rahoitusmalleja.

26 Valtiovarainministeriö 2023a. Ihmiskeskeinen ja elämäntapahtumalähtöinen julkinen hallinto – Näkökulmia kansallisesta tekoälyohjelmasta (AuroraAI). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:40. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-282-6>. Viitattu 11.2.2026.

Kehittämiskokonaisuuden sisäiset vastuut ja kehittämisen organisointi sovitaan selkeästi asianosaisten toimijoiden kesken. Tätä varten ei ole ollut olemassa vakiintunutta toimintamallia, vaikka erilaisia vaihtoehtoja on selvitetty ja esitetty myös ihmiskeskeisen kehittämisen näkökulmasta.²⁷ Huomiota tulee kiinnittää myös julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön edellytysten vahvistamiseen. Olemassa olevien toimintamallien pohjalta elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelmassa tuotetaan skaalautuva ja osallistava yhteistyö- ja kehittämismalli elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi.

Vastuisiin ja organisoitumiseen liittyy myös oleellisesti kysymys resursoinnista. Palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi tulee varata niiden laajuutta ja tavoitteita vastaava rahoitus sekä sopia investointirahoituksen ja kehittämiseen osallistuvien toimijoiden omien resurssien allokoinnista kehittämistavoitteiden saavuttamiseksi. Julkisen hallinnon uudistumista ja vaikuttavien poikkihallinnollisten palvelukokonaisuuksien tuottamista olisi mahdollista helpottaa yhteiskehittämisbudjettia hyödyntämällä. Uusien kehittämistoimien käynnistäminen mahdollistuisi varaamalla jakamatonta määrärahavarausta poikkihallinnollisten palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen. Jakamatonta määräraha toisi liikkumavaraa resurssien uudelleen kohdentamiseen sektorirajat ylittäen. Kehitettävät digitaaliset ratkaisut ovat lähtökohtaisesti tehokkuutta lisääviä tai tuottavuutta kehittäviä investointeja, mikä ohjaa rahoituksen myöntämistä. Erillisrahoituksen lisäksi palvelukokonaisuuden toteuttamiseen vaadittavat resurssit voidaan saavuttaa myös uudelleen kohdentamalla resursseja.

Julkisen talouden kestävyyyteen liittyvien haasteiden myötä on etsittävä ratkaisuja kehittämisen resursointiin myös muualta kuin valtion budjettitalouden prosesseista. Mahdollisuuksia voi löytyä esimerkiksi julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tiivistämällä tai erilaisia monikansallisia rahoituslähteitä hyödyntämällä. Haastavassakin taloudellisessa ympäristössä on uskallettava investoida kehittämiseen, jos sillä on mahdollista saavuttaa säästöjä tai selkeää taloudellista tuottavuutta, jolla investointikustannuksia ja/tai jatkuvia toiminnan kustannuksia on mahdollista kattaa. Tämä vaatii keskeisten toimijoiden välistä yhteistyötä eniten

27 HAUS 2023. Ihmiskeskeisten toimintamallien tarkastelu – selvitystyö osana elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation esiselvitysvaihetta. Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/Ihmiskeskeisten+toimintamallien+tarkastelu.pdf/2cb97463-b32a-58ed-8836-8a32738e871c/Ihmiskeskeisten+toimintamallien+tarkastelu.pdf?t=1698324334635>. Viitattu 11.2.2026.

hyötyjä tuottavan kehittämisen ratkaisun tunnistamiseksi. Erityistä huomiota on kuitenkin kiinnitettävä siihen, ettei varsinaisesta asiakastarpeesta kumpuavasta tavoiteasetannasta luovuta.

4.2 Digivalmis lainsäädäntö

Elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittäminen vaatii myös lainsäädännön tarkastelua ja usein muutoksia. Tällä hetkellä lainsäädäntö ei aina mahdollista teknologioiden ja digitalisaation täysimääräistä hyödyntämistä julkishallinnon toiminnassa.²⁸ Lainsäädäntöä uudistettaessa tarkastelun kohteena tulee olla digitalisaation esteiden purkaminen ja tiedon liikkuvuuden edistäminen. Toimet, joilla parannetaan tiedon laatua ja vaihtoa viranomaisten välillä, lisäävät myös mahdollisuuksia hyödyntää esimerkiksi tekoälyä ja muita uusia teknologioita palvelujen laadun kehittämisessä ja julkisen hallinnon tehostamisessa. Ennakoivan ja ihmislähtöisen toiminnan mahdollistamiseksi julkisella hallinnolla täytyy olla käytössään laajasti tehokkaaseen palvelun toteuttamiseen tarvittavia tietoja ja oikeus niiden hyödyntämiseen.

Vaikuttavuudeltaan merkittävin lähestymistapa olisi yleislainsäädännön ohjaaminen oletuksena digitaaliseen asiointiin, sähköiseen tiedoksiantoon ja ennakkointiin sekä tukemaan julkisen hallinnon tiedonsaantioikeuksia nykyistä paremmin. Niin sanotun digivalmiin yleislainsäädännön lisäksi myös erityislainsäädäntöä tulisi kartoittaa ja kehittää nykyistä yhteneväisemmäksi sekä välttää poikkeuksia yleislainsäädännöstä tulkinnallisten haasteiden vähentämiseksi. Digitaalisten palvelukokonaisuuksien rakentamista tukeva yleislainsäädäntö mahdollistaisi paremmin erityislainsäädännön sovellettavuuden ilman ristiriitoja, yhtenäistäisi viranomaisten käytäntöjä ja tekisi viranomaisten prosesseista näin selkeämpiä palvelujen asiakkaille.

Digivalmiin yleislainsäädännön ohella yksittäisten elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien tuottaminen vaatii usein myös muutoksia esimerkiksi kehitettäviä palveluita, niitä tuottavia viranomaisia ja muita toimijoita koskevaan erityislainsäädäntöön. Palvelukokonaisuuksien kehittämisessä tulee usein

28 Valtiovarainministeriö 2025a. Digitalisaation ja tiedon liikkuvuuden esteiden purkamisen hanke – väliraportti 2025. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4c7a7d6f-9a7d-4208-add5-d2e5e8b9a27a/6ddb03ce-c0d2-451c-aa23-7bb2c69491d6/KIRJE_20250123142029.PDF. Viitattu 11.2.2026.

olemaan kyse yhtäaikaisesta teknisestä palvelukehittämisestä sekä lainsäädäntötyöstä, joiden yhteensovittaminen on keskeistä ihmislähtöisten ja palvelujen käyttäjiä tukevien ratkaisujen tuottamiseksi.

Digitaalisen asioinnin oletusarvoisuuden kasvaessa on myös tärkeää, että lainsäädännössä kiinnitetään huomiota palveluiden yhdenvertaisuuden varmistamiseen sekä palveluiden turvallisuutta korostaviin kysymyksiin, jotta luottamus turvalliseen sähköiseen asiointiin ja omien tietojen hyödyntämiseen säilyy korkeana myös jatkossa.

4.3 Tiedon yhteentoimivuus

Kansalaisten ja yritysten palveleminen elämäntapahtumalähtöisesti edellyttää palveluntuottajien välistä edistynyttä yhteentoimivuutta. Yhteentoimivuus tarkoittaa sitä, että eri järjestelmät, ohjelmistot, organisaatiot ja palvelut voivat toimia yhdessä sujuvasti ja tiedot niiden välillä liikkuvat sisällöllisesti ja rakenteellisesti yhteentoimivassa muodossa. Kyse on siis toimivasta tiedon vaihdosta sekä järjestelmien ja prosessien välisestä integraatiokyvykkyydestä. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämiseksi yhteentoimivuutta tulee kehittää kokonaisvaltaisesti huomioiden sen kaikki osa-alueet. Vakiintuneesti yhteentoimivuuden ohjausmalleissa, esimerkiksi Yhteentoimiva Eurooppa -asetukseen sisältyvien eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden (EIF) mukaisesti, näitä ovat oikeudellinen, organisatorinen, semanttinen ja tekninen ulottuvuus.²⁹ Nämä osa-alueet läpileikkaavat laajasti luvussa käsiteltyjä teemoja automaation edistämisestä digivalmiiseen lainsäädäntöön. Tässä alaluvussa keskitytään erityisesti tiedon yhteentoimivuuteen liittyviin kehittämistarpeisiin.

Organisaatiolähtöisessä palvelutuotannossa on usein riittänyt, että palveluissa tarvittava tieto on ollut yhden toimijan sisäisesti hyödynnettävässä muodossa. Asiakasnäkökulmasta tämä tarkoittaa, että palveluiden käyttäjä joutuu nykytilassa usein itse syöttämään useaan kertaan tietoja, joihin toimijat voisivat päästä käsiksi myös ilman ylimääräisiä asiakaskontakteja. Syitä tähän voivat olla esimerkiksi toimijoilta puuttuvat tiedonsaantioikeudet, yhteentoimimattomat tietosisällöt tai puuttuvat tekniset tiedonluovutustavat. Elämäntapahtumalähtöisessä palvelutuotannossa korostuu tiedon hyödynnettävyyden merkitys laajasti

29 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/903, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason saavuttamiseksi unionissa. Osoitteessa: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202400903. Viitattu 11.2.2026.

eri hallinnonalojen ja sektorien välillä. Elämäntapahtumaan tai liiketoimintatapahtumaan liittyvät sidosryhmät voivat yhteentoimivuuden avulla kehittää omia palveluitaan ja kytkeä ne osaksi viranomaisten palvelukokonaisuuksia. Tarve yhteentoimivuudelle koskee kansallisten palveluiden lisäksi myös rajat ylittävää asiointia. Yhteentoimivuutta edistetään EU-alueella mm. Yhteentoimiva Eurooppa -asetuksen, SDG-asetuksen ja Once-Only Technical System (OOTS) -järjestelmän käyttöönoton myötä.

Erityiseen rooliin elämäntapahtumalähtöisessä palvelutuotannossa nousee semanttinen yhteentoimivuus yhteisten sanastojen ja tietomallien, standardien, metatietojen ja ontologioiden määrittelyn kautta. Tiedonhallintalain mukaisesti kunkin ministeriön on omalla toimialallaan ylläpidettävä yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi. Valtiovarainministeriön tehtävänä on puolestaan julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus. Elämäntapahtumalähtöisen kehittämisen kontekstissa huomioitavaa on myös, että suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.³⁰

Semanttisen yhteentoimivuuden kehittämiseen on kansallisesti otettu käyttöön Yhteentoimivuusalusta, jonka työkaluilla voidaan rakentaa ja julkaista yhteensopivia sanastoja, koodistoja ja tietomalleja julkiselle hallinnolle ja yksityiselle sektorille.³¹ Esimerkiksi ympäristöministeriön toteuttamassa Ryhti-hankkeessa on laadittu rakennettuun ympäristöön liittyvän tiedonhallinnan yhdenmukaistamiseksi kymmeniä tietomalleja ja satoja koodistoja, jotka on viety Yhteentoimivuusalustalle kaikkien vapaasti käytettäväksi.³² Semanttinen yhteentoimivuus korostuu lisäksi kansallisten kielimallien kehityksessä ja on olennainen mahdollistaja automaation ja tekoälyn tehokkaalle hyödyntämiselle myös elämäntapahtumien ja liiketoimintatapahtumien kontekstissa.

30 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019. Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/906>. Viitattu 11.2.2026.

31 Digi- ja väestötietovirasto: Yhteentoimivuusalusta. Osoitteessa: <https://dvv.fi/yhteentoimivuusalusta>. Viitattu 11.2.2026.

32 Ympäristöministeriö 2025. Yhteentoimivuustyön tulokset käyttöön: hyötyjä eri käyttäjäryhmille. Uutinen 17.12.2025. Osoitteessa: <https://ym.fi/-/yhteentoimivuustyon-tulokset-kayttoon-hyotyja-eri-kayttajaryhmille>. Viitattu 11.2.2026.

Yhteentoimivuuden edistämiseen on olemassa Yhteentoimivuusalustan lisäksi myös muita työkaluja ja suosituksia. Julkisen hallinnon API-periaatteilla on mahdollista lisätä muun muassa semanttista ja teknistä yhteentoimivuutta ohjelmointirajapintojen kehityksessä.³³ Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta mahdollistaa yleiskuvan hallinnon tietoihin ja toimii apuvälineenä esimerkiksi eri toimialojen tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ohjauksessa sekä yhteentoimivuuden toteutustapojen suunnittelussa.³⁴ Kartan perusteella ei kuitenkaan ole mahdollista varmistaa, ovatko tietovarannoissa ylläpidettävät ja niistä luovutettavat tiedot käytännössä samoja. Tiedonhallintakartan ja Yhteentoimivuusalustan kaltaiset työkalut tukevat yhteentoimivien digipalvelujen kehittämistä ja tietovarantojen yhteentoimivuuden ohjausta. Niiden vaikuttava hyödyntäminen vaatii kuitenkin ympärilleen yhteisen toimintamallin yhteentoimivien digitaalisten julkisten palveluiden toteuttamiseksi koko yhteiskunnan laajuudella.

Palveluiden välisen yhteentoimivuuden kehittämisen vaihtoehtona voidaan myös tuottaa yhteisiä palveluja. Yhteisiä palveluita tuottamalla edistetään elämäntapahtumalähtöistä palvelutuotantoa, parannetaan tiedonvaihdon turvallisuutta, hallittavuutta ja ylläpitoa. Yhteisten palveluiden laajemmalla hyödyntämisellä pystytään myös vähentämään kokonaiskustannuksia ja lisäämään tuottavuutta.³⁵ Esimerkiksi Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelmassa kuolinpesän viranomaisasiointia valmistellaan keskitettäväksi Verohallinnon OmaVero-palveluun. Palvelukokonaisuuteen liittyviä sisältöjä tuottavat niin Verohallinto, Digi- ja väestötietovirasto kuin muut väestörekisteritietoja hallinnoivat toimijat, mutta asiakasnäkökulmasta asiointi on keskitetty yhteen palveluun.

33 Valtiovarainministeriö 2022. Julkisen hallinnon API-periaatteet, valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:12. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-907-8>. Viitattu 11.2.2026.

34 Valtiovarainministeriö: Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta. Osoitteessa: <https://vm.fi/julkisen-hallinnon-tiedonhallintakartta>. Viitattu 11.2.2026.

35 Valtioneuvosto 2024. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman valmistelu etenee. Tiedote 7.2.2024. Osoitteessa: <https://vm.fi/-/10616/valtioneuvoston-tuottavuusohjelman-valmistelu-etenee>. Viitattu 11.2.2026.

4.4 Ihmiskeskeiset toimintamallit ja osallisuus

Ihmiskeskeiset toimintamallit julkisessa hallinnossa tarkoittavat lähestymistapaa, jossa hallinnon palvelut, prosessit ja päätöksenteko suunnitellaan ensisijaisesti ihmisten tarpeiden, kokemusten ja tilanteiden näkökulmasta. Julkisten palveluiden kehittäminen elämäntapahtumalähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi vaatii ihmiskeskeisten toimintamallien laajempaa käyttöönottoa. Käytännössä tämä tarkoittaa nykyistä kattavamman ymmärryksen keräämistä ihmisten tarpeista ja palveluiden käyttäjien systemaattisempaa osallistamista kehittämiseen.

Nykytilassa suomalaisilla on verrattain pessimistiset näkemykset mahdollisuuksistaan vaikuttaa päätöksentekoon, vaikka luottamus julkisiin instituutioihin onkin suomalaisessa yhteiskunnassa korkea.³⁶ Kansalaisten osallistumisen vahvistamista elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittämisessä on tarkasteltu VTT:n, DVV:n ja Sitran toteuttamassa digitaalisen kansalaisosallistumisen kenttäkokeilussa.³⁷ Kokeilun tuloksiin ja suosituksiin perustuen palveluiden käyttäjien osallistumista julkisen hallinnon palvelukehittämiseen tulee vahvistaa. Palvelukehittämiseen tulee luoda selkeät ja johdonmukaiset osallistumisen tavoitteet ja hyödyntää erilaisia digitaalisia menetelmiä ja alustoja. Osallistamista tulee tehdä säännöllisesti päätöksenteko- ja kehittämisprosessien eri vaiheissa.

Kokeilun suositukset ovat kytköksissä myös laajempaan kysymykseen siitä, kuinka kansalaisosallistumisen digitaaliset muodot on mahdollista integroida osaksi ihmiskeskeistä ja vaikuttavaa hallintoa. Elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin perustuvien palvelukokonaisuuksien kehittämisessä voi olla tarpeen hyödyntää erilaisia osallistamisen keinoja, joihin liittyvien työkalujen tulee olla laajasti yhteiskunnan eri toimijoiden hyödynnettävissä. Esimerkiksi elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelmassa ihmiskeskeisen kehittämisen metodina on hyödynnetty palvelumuotoilua, jossa kehittämistyön lähtökohtana toimii asiakasymmärryksen keräämisellä saavutettu käsitys palveluiden käyttäjien tarpeista.

36 OECD 2024. OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results: Building Trust in a Complex Policy Environment. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>. Viitattu 12.2.2026.

37 Sigfrids, A., Latvanen, M., & Hantula, K. 2025. Digitaalinen kansalaisosallistuminen julkisessa palvelukehittämisessä: Kenttäkokeilun loppuraportti. VTT Technical Research Centre of Finland. VTT Technology No. 437. Osoitteessa: <https://doi.org/10.32040/2242-122X.2025.T437>. Viitattu 12.2.2026.

4.5 Automaation kiihdyttäminen

Automaatio julkisissa palveluissa tarkoittaa teknologisten ratkaisujen hyödyntämistä toistuvien, sääntöpohjaisten ja ennakoitavien viranomaistehtävien suorittamiseen ilman ihmisen jatkuvaa osallistumista. Automaatiolla mahdollistetaan nopeammat, yhdenmukaisemmat ja virheettömämmät prosessit. Suomen julkinen hallinto käyttää jo nykytilassa merkittävässä määrin automaatiota, mikä sekä tehostaa viranomaistyötä että sujuvoittaa palveluja asiakkailta. Automaation hyödyntämisestä laajasti tunnettu esimerkki on esitänetty veroilmoitus. Automaatio kuitenkin keskittyy usein yksittäisten organisaatioiden toimintaan eli sisäisten prosessien ja viranomaiskohtaisten palvelujen tehostamiseen. Automaation hyödyntäminen ei täten nykytilassa tuota kokonaisvaltaisia palvelupolkuja tai mahdollista sujuvia siirtymiä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelujen välillä.

Elämäntapahtumalähtöisessä palvelutuotannossa automaatio laajenee eri toimijoiden väliin prosesseihin ja organisaatiokohtaisista palveluista asiakkaiden kokonaisvaltaisten palvelupolkujen automatisointiin. Avain automaation laajentamiseen on yhteentoimivan tiedonhallinnan edistäminen eri toimijoiden ja tietovarantojen välillä. Kokonaisvaltainen automaatio vaatii tarkasteltavan toimijakentän laajentamista viranomaisten lisäksi yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjoajiin, joiden osallistuminen ja sitouttaminen yhteiskehittämiseen mahdollistaa sujuvat palveluprosessit koko yhteiskunnassa.

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation tavoitteena on poistaa asiointiprosesseista kaikki ylimääräinen asiointi, minkä lisäksi palveluprosesseja voidaan myös käynnistää ja toteuttaa ennakoivasti automaatioon perustuen. Ihmislähtöisessä tulevaisuudessa tulee kuitenkin edelleen olemaan tilanteita, joissa palveluita käyttävän asiakkaan on välttämätöntä olla yhteydessä viranomaiseen palveluprosessin käynnistämiseksi tai siinä etenemiseksi. Kutakin elämäntilannetta ja liiketoimintatilannetta koskevia automaation mahdollisuuksia tulee tarkastella tapauskohtaisesti. Seuraavassa kappaleessa automaation toteuttamisen tasoja on kuvattu asteittaisena kehityksenä.

Automaation hyödyntämisen lähtökohtana ja vähimmäisvaatimuksena on asiointia koskevien perustietojen automaattinen saatavuus ja täyttö. Osittaisen automaation asteella asiakas täydentää esitänettyjä tietoja tarvittavilta osin siten, että palvelupolku voi viranomaisen toimesta jatkua edelleen automatisoidusti. Automaatio-ohjatussa asiointissa asiakasta lisäksi tuetaan sääntöperusteisilla ohjeilla ja ohjauksessa voidaan hyödyntää myös tekoälyä. Korkean automaatioasteen tavoitteena on poistaa asiointiprosesseista kaikki tarpeettomat

yhteydenotot ja kitka, jolloin asiakkaan täytyy osoittaa vain tahdonilmaisu tai hyväksyntä palvelun toteutumiselle. Soveltuviin palvelukokonaisuuksiin on otettu käyttöön asiointitarpeen poistava täysin automatisoitu prosessi.

Keskeinen pullonkaula automatisaation kiihdyttämisessä on automaattisiin prosesseihin ja asiointiin tarvittavan tiedon saatavuus. Rajoitteet tiedon hyödyntämisessä voivat liittyä juridisiin, toiminnallisiin, teknisiin tai semanttisiin puutteisiin. Viranomaisten tiedonsaantioikeuksien ohella automaation kiihdyttämistä voidaan edistää myös yksilökeskeisellä tiedonhallinnalla, jonka mukaisesti asiakkailla on mahdollisuus antaa tahdonilmaus häntä koskevien tietojen jakamiseen alkuperäisestä tiedon keruutarkoituksesta huolimatta.

4.6 Tekoäly palveluiden uudistamisessa

Siinä missä automaatiolla (deterministiset järjestelmät) viitataan järjestelmiin ja prosesseihin, jotka suorittavat ennalta määriteltäviä tehtäviä ilman ihmisen jatkuvaa ohjausta, tekoäly (probabilistiset järjestelmät) sen sijaan viittaa järjestelmään, joka voi mukautua ja oppia käsittelemästään tiedosta. Esimerkiksi tekoälyyn perustuva chatbot pystyy vastaamaan asiakkaan kysymyksiin sekä oppimaan käyttäjän tarpeista. Generatiivinen tekoäly eroaa muusta tekoälystä siten, että se voi tuottaa koneoppimiselle hyödyntäen täysin uutta sisältöä kuten tekstiä tai kuvia.³⁸ Tässä kappaleessa tekoälyn hyödyntämistä tarkastellaan digitaalisten palveluiden kehittämisen näkökulmasta. Tekoälyn hyödyntäminen ei kuitenkaan rajaudu pelkästään digitaalisiin palveluihin sen sulautuessa myös osaksi fyysisiä laitteita ja robotiikkaa.

Nykytilassa tekoälyn hyödyntäminen on Suomen julkisessa hallinnossa rajattua. Julkinen hallinto esimerkiksi käyttää asiakasneuvonnassa chatbotteja, mutta ne perustuvat useimmiten sääntöpohjaiseen logiikkaan. Tähän asti tekoälyn käyttöä julkisessa hallinnossa on edistetty pääasiassa erilaisten pilottien ja kokeilujen kautta. Painopiste on siirtymässä tekoälyratkaisujen laajempaan käyttöönottoon ja tekoälyn hyödyntämistä tukevaan toimintamallien uudistamiseen. Elämän-tapahtumalähtöisessä palvelutuotannossa tekoälyä hyödynnetään kokonais-valtaisesti sekä asiakashyötyjen tuottamiseen että viranomaisten toiminnan tehostamiseen.

38 Valtiovarainministeriö 2025d. Ohjeistus generatiivisen tekoälyn hyödyntämisestä työn tukena ja apuvälineenä julkisessa hallinnossa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:9. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-846-0>. Viitattu 12.2.2026.

Tekoäly muuttaa merkittävästi kansalaisille ja yrityksille suunnattuja tuki- ja palveluprosesseja mahdollistaen entistä proaktiivisemmat, helppokäyttöisemmät ja automatisoidut palvelut. Muutos vaatii rohkeaa mahdollisuuksien tunnistamista sekä palveluprosessien uudistamisen ja kehittämisen tukemista. Tekoälyn hyödyntäminen mahdollistaa siirtymän perinteisistä sähköisistä lomakkeista tekstiä ja puhetta ymmärtäviin ja keskusteleviin monikanavaisiin käyttöliittymiin. Tekoälyä voidaan hyödyntää ihmislähtöisten palveluiden tuottamisessa työkaluna, joka ymmärtää kansalaisen kirjoittaman viestin sisällön ja osaa vastata käyttäjälle tai ohjata hänet oikealle taholle luonnollisella kielellä, nykyistä monikielisemmin tai saavutettavammin esimerkiksi muuttamalla tekstin puheeksi. Generatiivisen tekoälyn hyödyntämisellä ja panostamalla laajemmin kansalliskielisten kielimallien kehittämiseen voidaan sujuvoittaa ja parantaa asiakasneuvontaa tekemällä siitä nopeampaa, saavutettavampaa ja henkilökohtaisempaa.

Tekoälyagentit ovat tulevaisuudessa uusi tapa uudistaa hallinnon toimintaa ja mahdollistaa elämäntapahtumalähtöistä palveluita. Agenttipohjainen tekoäly ei ole vain prosessien automatisointia, vaan agentit kykenevät havaitsemaan, pääättelemään ja toimimaan tavoitteellisesti vähäisellä ohjeistuksella. Tämä mahdollistaa sekä sisäisten työnkulkujen tehostamisen että kokonaan uusien palvelumallien rakentamisen. Tekoälyagentit voivat toimia tukena niin kansalaisille kuin viranomaisille tarjoten älykästä, nopeaa ja skaalautuvaa palvelua. Keskeisiä tavoiteltavia muutoksia ovat pitkälle viety palvelujen personointi sekä tekoälyn ja automatisaation mahdollistama aika- ja paikkariippumaton viranomaisneuvonta.³⁹ Pitkällä aikavälillä tekoälyagentit voisivat asioida julkisissa palveluissa sekä viranomaisen että asiakkaan puolesta. Tekoälyagenttien hyödyntäminen mahdollistetaan avaamalla entistä määrätietoisemmin palvelu- ja datarajapintoja, sekä määrittämällä ratkaisu tekoälyagenttien valtuuttamiseen, jotta agentit voivat asioida henkilön puolesta palveluissa sujuvasti.

39 Valtiovarainministeriö 2025h. Tekoäly tuo viranomaisneuvontaan 24/7-palvelun ja henkilökohtaisemmat vastaukset. Tiedote 29.8.2025. Osoitteessa: <https://vm.fi/-/tekoaly-ja-automaatio-laajempaan-hyotykayttoon-viranomaisneuvonnassa>. Viitattu 12.2.2026.

4.7 Digitaalisen identiteetin lompakot ja sähköiset todistukset

Eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla (jatkossa lompakko) tarkoitetaan sähköisen tunnistamisen menetelmää, jonka avulla käyttäjä voi hallinnoida itseään koskevia tietoja ja sähköistä todistuksia sekä allekirjoittaa hyväksytyjen sähköisten allekirjoitusten tai leimata hyväksytyjen sähköisten leimojen avulla.⁴⁰ Lompakkoon voi tulevaisuudessa koota erilaiset kortit ja todistukset, mikä edesauttaa niiden sujuvaa käyttöä osana arkea mahdollistamalla esimerkiksi henkilöllisyyden, ammattipätevyyden tai ajo-oikeuden todistamisen sähköisessä asioinnissa ja käyntiasioinnissa.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakko tulee käyttöön vuoden 2026 loppuun mennessä. Lompakon käyttö tulee aluksi keskittymään vahvan sähköisen tunnistautumisen ja sähköisen allekirjoittamisen ympärille. Ensimmäisenä sähköisenä todistuksena lompakkoon on tarkoitus tuottaa digitaalinen henkilöllisyystodistus, minkä jälkeen liikkeelle laskettavien sähköisten todistusten määrä tulee lähivuosina kasvamaan. Sähköisiä todistuksia pilotoidaan jo nykytilassa sekä yksityisen että julkisen sektorin organisaatioiden toimesta, ja niiden ympärille on kehittymässä palvelutarjontaa.⁴¹ Lompakoiden käytön ja hyödyntämisen yleistymistä ajaa eteenpäin myös EU-sääntely, sillä lompakot ovat mukana monissa valmisteilla olevissa säädösaloitteissa.

Lompakkojen käytön yleistyminen sekä niiden tarjoamien toiminnallisuuksien laaja hyödyntäminen yhteiskunnassa tukevat elämäntapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittämistä. Lompakoiden hyödyntäminen julkisissa palveluissa vaatii ensi vaiheessa sen, että laaja joukko toimijoita ottaa lompakot käyttöön ja tarjoaa niiden välityksellä erilaisia todistuksia. Ensisijaisesti tulisikin edistää lompakoiden käytön yleistymistä sekä sähköisten todistusten tuottamista, jotta lompakkoja voidaan hyödyntää elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin vastaavissa palvelukokonaisuuksissa. Keskeistä on myös tunnistaa volyymiltaan ja vaikuttavuudeltaan keskeiset edistettävät todistukset ja tukea niiden viemistä lompakoihin. Lompakoiden hyödyntämistä on edistettävä niissä tilanteissa, joissa ne ovat tarkoituksenmukaisin tapa eri toimijoiden väliseen

40 Valtiovarainministeriö: Uudistettu eIDAS-asetus ja eurooppalainen lompakkosovellus. Osoitteessa: <https://vm.fi/eurooppalainen-lompakkosovellus>. Viitattu 12.2.2026.

41 Findynet-osuuskunta 2025. Digitaaliset lompakot ja sähköiset todisteet – tilannekuva. Osoitteessa: <https://findynet.fi/tilannekuva/>. Viitattu 12.2.2026.

varmennetun tiedon jakamiseen. Elämäntapahtumien ja liiketoimintatapahtumien näkökulmasta tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset käyntiasiointitilanteet, hyväksytyn tason sähköistä allekirjoitusta vaativat tilanteet ja rajat ylittävät käyttötilanteet.

Keskeistä on laajentaa lompakoiden hyödyntämistä myös yritysten ja yhteisöjen asiointiin. Euroopan komissio on antanut lainsäädäntöaloitteen eurooppalaisesta yrityslompakosta tuotettavaksi kansalaisille suunnatun lompakon rinnalle.⁴² Yrityslompakko tuottaisi yrityksille ja muille taloudellisille toimijoille sekä julkiselle hallinnolle ratkaisun, joka helpottaisi ja yksinkertaistaisi yritysten ja julkisen hallinnon välistä sekä yritysten keskinäistä asiointia ja tiedon jakamista. Hyödyntämällä yrityslompakoita voidaan myös kehittää yritysten ja muiden taloudellisten toimijoiden puolesta asiointia sekä kohdennettua valtuuttamista. Lompakot tarjoavat turvallisen tavan tallentaa ja jakaa tietoa, mikä edistää liiketoiminnan sujuvuutta kansallisesti ja rajat ylittävästi. Yrityslompakkojen mahdollistama luotettava tunnistautuminen ja tiedonvälitys vähentävät manuaalista työtä ja tehostavat yritystoimintaa.

42 Euroopan komissio 2025a. Ehdotus asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta. Osoitteessa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-regulation-establishment-european-business-wallets>. Viitattu 12.2.2026.

5 Keskeiset digitalisoitavat palvelukokonaisuudet

5.1 Taustaa

Ihmiset kohtaavat elämänsä ja organisaatiot elinkaarensa aikana lukemattoman määrän erilaisia tapahtumia, muutostilanteita ja tarpeita, jotka kohdistuvat julkiseen hallintoon erilaisina palvelutilanteina. Näin ollen erilaisia potentiaalisia elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin perustuvia palvelukokonaisuuksia on kymmenittäin. Lähtökohtaisesti elämäntapahtumalähtöistä tarkastelua voi soveltaa kaikkiin julkisiin palveluihin, sillä jokainen palvelu vastaa johonkin henkilön tai yrityksen palvelutarpeeseen. Vasta tarkemman elämäntapahtumaa tai liiketoimintatapahtumaa koskevan tarkastelun jälkeen voidaan arvioida, missä määrin elämäntapahtumalähtöinen digitalisaatio kehittää palvelutuotannon vaikuttavuutta ja kuinka toteuttamiskelpoinen rakennettava palvelukokonaisuus on.

Työnsarka julkisen hallinnon palvelutarjonnan elämäntapahtumalähtöiseen tuottamiseen on suuri, joten joukosta on tunnistettava merkittävimpiä ja vaikuttavimpia toteutettavia palvelukokonaisuuksia. Valtiovarainministeriö valmisti nykyisen elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman asettamista talvella 2022–2023, jolloin kerättiin laajasti ehdotuksia tärkeistä digitalisoitavista palvelukokonaisuuksista.⁴³ Ohjelman aikana listausta on täydennetty muun muassa kansainvälisillä referensseillä ja erityisesti liiketoimintatapahtumien kartoittamiseen keskittyneellä kyselyllä.⁴⁴ Kokonaisuudessaan on tunnistettu noin 40 erilaista elämäntapahtumaa sekä kutakuinkin vastaava määrä liiketoimintatapahtumia.

43 Valtiovarainministeriö 2023b. Yhteenveto elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota koskevista ehdotuksista. Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf/3d4683a9-7bd1-1a46-905b-8667e96cd833/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf?t=1677830031663>. Viitattu 11.2.2026.

44 Valtiovarainministeriö 2024c. Koontimuistio digitalisoitavien liiketoimintatapahtumien kyselyyn tulleista ehdotuksista. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/58f43863-0553-45bc-80d9-a878a305e97b/MUISTIO_20241213081101.PDF. Viitattu 11.2.2026.

Kehittämissuunnitelmaan on rajattu tästä joukosta kuusi merkittävää palvelukokonaisuutta, joiden toteuttamisen edistämistä esitetään tuleville vuosille. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelmassa on laadittu arviointikriteerit, jotka kuvaavat elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation vaikuttavuustavoitteita. Priorisoitavien palvelukokonaisuuksien arviointia on tehty näiden kriteerien pohjalta. Kriteerit on kuvattu kolmen ydinteeman alle (taulukko 2).

Taulukko 2. Palvelukokonaisuuksien arviointikriteerit.

Tuottavuus	Vaikuttavuus	Toimintatapojen muutos
1. Suorat hyödyt kasvattavat palvelutuotannon kustannus- tehokkuutta.	4. Asiointi sujuvoituu tai automatisoituu ja asian käsittely nopeutuu.	7. Palvelu tuotetaan hallinto- ja organisaatio- rajat ylittäen.
2. Välilliset hyödyt kasvattavat laajempaa taloudellista tuottavuutta.	5. Palveluiden laatu ja luotettavuus kasvavat.	8. Tiedon yhteis- käyttöisyys, yhteen- toimivuus ja hyödyn- nettävyys paranevat.
3. Yhteiskunnalliset hyödyt tuottavat laajempaa taloudellista vaikuttavuutta.	6. Kehittäminen kohdentuu yhteis- kunnallisesti merkittäviin palvelukokonaisuuksiin.	9. Palvelutuotanto toteutetaan ihmis- keskeisesti.

Ensimmäinen teema tuottavuus on digitalisaatioon keskeisesti kiinnittyvä tavoite, jolla pyritään tehostamaan julkisen hallinnon palvelutuotantoa sekä tasapainottamaan julkista taloutta. Tuottavuuden tarkastelu ei rajoitu vain julkiseen hallintoon, vaan arviointikriteereinä ovat myös palveluiden käyttäjille syntyvät välilliset hyödyt sekä laajempaa taloudellista vaikuttavuutta tuottavat yhteiskunnalliset hyödyt. Toiseksi elämäntapahtumalähtöisyydellä tavoitellaan palvelukokonaisuuksien vaikuttavuuden nostamista. Vaikuttavuuden osalta arvioidaan asiointin sujuvuuteen, laatuun sekä yhteiskunnalliseen merkittävyyteen liittyviä tekijöitä. Kolmannen eli toimintatapojen muutokseen liittyvän teeman osalta tavoitellaan siirtymää tehtävä- ja tuotantolähtöisestä julkisesta hallinnosta kohti asiakaslähtöisyyttä, mikä merkitsee palvelujen käyttäjien tilanteiden ja tarpeiden asettamista kehittämisen keskiöön. Lisäksi keskeisiä tavoiteltavia muutoksia ovat ekosysteemimäinen, toimijoiden välisessä yhteistyössä toteutettu palvelutuotanto sekä tiedon yhteentoimivuuden ja jakamisen edistäminen.

Seuraavissa alaluvuissa on kuvattu elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyviä palvelukokonaisuuksia, joita esitetään lähtökohtaisesti priorisoitavaksi kansallisessa kehittämisessä elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation arviointikriteerien kokonaistarkastelun perusteella.

Ehdotetut palvelukokonaisuudet koskevat

- työperäistä maahanmuuttoa,
- rikosasian hoitoa,
- yrittäjyyttä,
- työllisyyttä,
- eläkkeelle siirtymistä ja
- läheisen kuolemaa.

Kuvattuja palvelukokonaisuuksia yhdistää useampi yhteinen tekijä, jotka tekevät niistä erityisen merkittäviä kehittämiskohteita. Kaikki palvelukokonaisuudet ovat merkittäviä volyymiltaan. Jokaiseen kokonaisuuteen kohdistuu vähintään kymmeniä tuhansia vuosittaisia asiointitapahtumia, ja asiointimäärät ovat myös kasvavia. Valituille palvelukokonaisuuksille yhteistä on myös kyseisiin elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvä kompleksisuus. Palvelukokonaisuuksia koskevat ekosysteemit kattavat laajan joukon eri hallinnonaloja ja -tasoja sekä eri sektoreita edustavia toimijoita, joiden toimintaa tulee sovittaa nykyistä paremmin yhteen. Tarve kehittää palveluita sekä uudistaa eri toimijoiden välisiä toimintatapoja on palvelukokonaisuuksille yhteinen. Kaikkia palvelukokonaisuuksia koskee myös merkittävä palveluiden laadullisen sekä taloudellisen vaikuttavuuden kehittämisen potentiaali, jota ei nykymuotoisilla palveluilla saavuteta.

Palvelukokonaisuuksien valintaan on vaikuttanut myös niihin liittyvien keskeisten toimijoiden motivaatio ja kyvykkyudet elämäntapahtumalähtöiseen kehittämiseen: Kaikki valitut palvelukokonaisuudet kiinnittyvät elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman saamiin kehitysehdotuksiin ja ohjelmassa tehtävään yhteiskehittämiseen tai muuhun käynnissä olevaan palvelukehittämistä valmistelevaan työhön.

Esitettäviin palvelukokonaisuuksiin liittyviä kehittämistoimenpiteitä tulee vielä erikseen tarkentaa toimeenpanokelpoisiksi kokonaisuuksiksi ja tarpeen mukaan vaihteistaa. Mahdollisten toteutusten taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia tulee arvioida kattavasti niin julkisen hallinnon osalta kuin laajemmin yhteiskunnallisesti. Kullekin palvelukokonaisuudelle täytyy samoin asettaa kehittämisvaiheessa erilliset tavoitteet ja mittarit. Yleiset ja ennalta määritetyt mittarit ovat ongelmallisia,

koska kukin palvelukokonaisuus ja siinä mitattavat tavoitteet ovat erilaisia. Tätä valmistelutyötä jatketaan elämäntapahtumälähtöisen digitalisaation edistämishjelmassa sekä palveluista vastaavilla tahoilla.

Priorisoitavien palvelukokonaisuuksien nimeäminen ei kuitenkaan tarkoita, etteikö elämäntapahtumälähtöistä ja ihmiskeskeistä palvelukehittämistä olisi syytä tehdä myös muiden palvelukokonaisuuksien ja yksittäisten palvelujen osalta.

Kuvio 4. Elämäntapahtumalähtöistä kehittämistä sovelletaan lähestymistavasta eniten hyötyviin palveluihin.

5.2 Työperäisen maahanmuuton palvelukokonaisuus

Vuonna 2024 Suomeen muutti lähes 64 000 henkilöä.⁴⁵ Suomeen suuntautuva maahanmuutto muodostuu pääasiassa työn tai opiskelun perusteella Suomeen muuttavista ja heidän perheenjäsenistään. Samanaikaisesti Suomessa syntynyt väestönosa ikääntyy nopeasti ja työikäisten määrä vähenee, mikä aiheuttaa haasteita Suomen huoltosuhteelle ja työvoiman saatavuudelle. Työperäinen maahanmuutto voi vahvistaa julkista taloutta ja pienentää kestävyysvajetta, kun maahanmuuttajat osallistuvat taloudelliseen toimintaan ja hyvinvointivaltion ylläpitoon. Maahanmuuton positiivisten kokonaistaloudellisten vaikutusten on arvioitu olevan vielä julkistaloudellisia vaikutuksia merkittävämpiä.⁴⁶

Viime vuosien maahanmuuton kasvusta huolimatta Suomi ei erotu muista Pohjoismaista erityisen vetovoimaisena maana kansainvälisille osaajille. Maahanmuuton vetovoimatekijöitä on useita, joista elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation kontekstissa tarkastelu kohdentuu maahanmuuttoon liittyvien palveluiden ja prosessien tarkasteluun. Nykytilassa ulkomailta Suomeen muutto työn takia vaatii usein pitkän prosessin, joka sisältää kontakteja useisiin viranomaisiin, työnantajaan ja muihin toimijoihin. Keskeisiä asiointitahoja ovat muun muassa Maahanmuuttovirasto, Digi- ja väestötietovirasto, Verohallinto, poliisi, Tulli, työllisyyspalvelut, kasvatusala, sote-palveluntarjoajat, pankit, asumiseen liittyvät toimijat ja muut paikalliset palveluntarjoajat. Maahantulijan on vaikea hahmottaa kokonaisuutta ja tietää, mitä tulisi tehdä ja missä järjestyksessä. Usein asiointi ja tunnistautuminen eivät onnistu sähköisesti, minkä vuoksi maahantulijalta vaaditaan fyysisiä käyntejä ja paperiasiointia eri palvelupisteillä. Siksi Suomeen asettumista ei voida valmistella riittävässä määrin etukäteen lähtömaasta käsin. Maahantulijan tiedot eivät myöskään kulje eri viranomaistahojen välillä, vaan tulija joutuu täyttämään samoja tietoja moneen kertaan eri palveluihin, eivätkä palveluntarjoajat voi hyödyntää muualle tallennettua tietoa.

Kehittämällä viranomaisten palveluja elämäntapahtumalähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi, maahanmuuttoprosessin kestoa voitaisiin lyhentää sekä täten tukea niin julkista taloutta kuin kokonaistaloutta esimerkiksi työvoiman saatavuutta lisäämällä. Avainasemassa on digitaalisten palveluiden käyttömahdollisuuksien luominen aikaisessa vaiheessa jo ennen Suomeen saapumista. Työperäisen

45 Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/muutl>. Viitattu 12.2.2026.

46 Kaihovaara, Antti & Naumanen, Päivi 2019. Parantaako maahanmuutto taloudellista huoltosuhdetta? Työpoliittinen aikakauskirja 4/2019. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-484-6>. Viitattu 12.2.2026.

maahantulon digitaalinen palvelupolku edellyttäisi ulkomaisen työntekijän sähköistä tunnistamista ja digitaalista identiteettiä, suostumushallintaa sekä datan luotettavaa jakamista poikkihallinnollisesti. Lisäksi maahantulijoilla on tarve osoittaa viranomaisille ja muille osapuolille erilaisia vahvennettuja tietoja itsestään, esimerkiksi todistuksia ja lupia. Tärkeitä maahanmuuton pitotekijöitä ovat myös henkilön perheeseen ja uuteen kotimaahan integroitumiseen liittyvät palvelut, kuten nopea puolison työllistyminen ja lasten pääsy varhaiskasvatukseen ja kouluun.

Valtiovarainministeriön taannoisessa hankkeessa digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi (2020–2023) oli tavoitteena luoda kaikille yhteiskunnan palveluissa asioiville yhdenvertaiset edellytykset ja mahdollisuudet osoittaa viranomaisen vahvistamia tietoja henkilöllisyydestään digitaalisella menetelmällä.⁴⁷ Tämä sisälsi myös edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumislle Suomeen, mutta asiaa koskevat lakiesitykset eivät ehtineet käsitellyiksi eduskunnassa silloisen vaalikauden aikana. Kuluvalla hallituskaudella uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen⁴⁸ myötä kehitetään EU- ja ETA-maiden kansalaisten rajat ylittävää sähköistä asiointia. SDG-sääntely ja OOTS-järjestelmän käyttöönotto tukevat myös osaltaan EU-kansalaisten rajat ylittävää asiointia. Näiden uudistusten vaikutusten ulkopuolelle jää kuitenkin valtaosa maahanmuuttajista. Suomeen muuton elämäntapahtumalähtöisen palvelukokonaisuuden rakentamisen lähtökohdaksi tarvitaan siis edelleen ulkomaalaisen rekisteröinnin ja sähköisen tunnistautumisen ratkaisu.

Kansainvälisten osaajien houkuttelevuus- ja pitotekijöitä vahvistamaan on asetettu poikkihallinnollinen Talent Boost -ohjelma (2023–2027).⁴⁹ Yhtenä ohjelman painopistealueena sujuvoitetaan oleskelulupaprosesseja kehittämällä viranomaisyhteistyötä, digitaalisia palveluja ja automatisointia sekä ohjeita ja viestintää. Ohjelmassa tehdään merkittävää poikkihallinnollista yhteistyötä eri hallinnonalojen ja virastojen välillä, ja vastaavaa yhteistyötä maahanmuuttoon liittyvien palveluiden kehittämisessä olisi hyvä jatkaa. Työperäiseen

47 Valtiovarainministeriö 2020a. Hanke digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi. Osoitteessa: <https://vm.fi/hankesivu?tunnus=VM161:00/2020>. Viitattu 12.2.2026.

48 Valtiovarainministeriö 2024d. Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hanke. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM031:00/2024>. Viitattu 12.2.2026.

49 Työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Talent Boost 2023–2027: Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma. Valtio-neuvoston julkaisuja 2023:71. Osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165274>. Viitattu 12.2.2026.

maahanmuuttoon liittyvien palvelujen integroimista elämäntapahtumaan vastaavaksi ja palvelupolkuja sujuvoittavaksi palvelukokonaisuudeksi tulisi laajentaa myös oleskelulupaprosessin ulkopuolelle.

Ulkoministeriön Virtual Finland -hankkeessa (2021–2024) tarkasteltiin maahanmuuttajien palvelujen digitalisointia tähän tarkoitukseen sopivasta laaja-alaisesta perspektiivistä.⁵⁰ Hankkeessa laadittiin konsepti yhden luukun periaatteella toimivasta työperäisen maahanmuuttajan palvelusta, jossa yksi viranomainen voisi tunnistamisen yhteydessä kerätä ulkomaalaisen työntekijän keskeiset perustiedot ja jakaa ne muille tahoille. Palvelukehittämisen käynnistämiseksi tulisi määrittää tästä palvelusta vastaava viranomainen tai hallinnonala, jonka ympärille palvelukokonaisuuden kehittäminen rakennetaan. Yhden luukun palvelukokonaisuuden rakentamisen ohella Suomeen muuttamisen sujuvoittamiseksi tulisi jatkaa yleistä tiedon yhteentoimivuuden edistämistyötä sekä esimerkiksi luvitusratkaisujen kehittämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2025 asettaman hankkeen tehtävänä on selvittää työperusteisten maahanmuuttajien maahantulovaiheen viranomaisasioinnin sujuvoittamista.⁵¹ Selvityksen tavoitteena on kattaa teemoina ensitunnistautuminen ulkomailla, henkilökorttien saaminen ja kotikunta-rekisteröinti. Hankkeen näkökulmana ovat yksittäisten palveluiden ohella sujuvat siirtymät palvelusta toiseen ja tavoitteena on tunnistaa, mitä maahanmuuton yhden luukun malli voisi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä tarkoittaa. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma tekee hankkeen kanssa yhteistyötä työperäisen maahanmuuton palvelukokonaisuuden sisällön ja keskeisten kehitysahtioiden tarkentamiseksi.

50 Ulkoministeriö 2021. Virtual Finland. Osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=UM012:00/2021>. Viitattu 12.2.2026.

51 Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Selvitys maahantulovaiheen viranomaisasioinnin sujuvoittamiseksi. Osoitteessa: <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM088:00/2025>. Viitattu 12.2.2026.

5.3 Rikosasian hoidon palvelukokonaisuus

Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilaston mukaan viranomaisten tietoon tuli vuonna 2024 yli 500 000 rikoslakirikosta.⁵² Rikoslajista ja asiointiin liittyvästä prosessista riippuen asiointitahoja voi olla jopa kymmenittäin. Keskeisiä viranomaistahoja ovat poliisi, syyttäjä, tuomioistuimet, oikeusapu, edunvalvonta, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos ja Oikeusrekisterikeskus. Viranomaisten lisäksi asiointiin liittyy yksityisiä tahoja, kuten asianajo- ja lakitoimistot sekä järjestöjä, kuten Rikosuhripäivystys. Välttömien oikeushallinnon toimijoiden lisäksi rikosasiointiin kiinnittyy useita muitakin toimijoita, kuten hyvinvointialueet, muut sosiaali- ja terveystalvelujen tarjoajat, oppilaitokset, Valtiokonttori, Digi- ja väestötietovirasto sekä Kansaneläkelaitos.

Rikosprosessissa asioivien henkilöiden tarkkaa määrää on vaikea arvioida. Yhteen rikosasiaan voi liittyä useita uhreja, tekijöitä sekä mahdollisia todistajia. Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan noin 15–20 % suomalaisista aikuisista ilmoittaa joutuneensa jonkin rikoksen uhriksi vuoden aikana, mikä tarkoittaisi noin 600 000–900 000 henkilöä vuosittain.⁵³ Rikosasioiden käsittelyajat vaihtelevat rikostyyppin ja osapuolten mukaan. Rikosasian keskimääräinen kokonaiskäsittelyaika oli vuonna 2023 yli 14 kuukautta.⁵⁴ Käsittelyn eteneminen ylempiin oikeusasteisiin kasvattaa kokonaiskäsittelyaikaa merkittävästi. Selvitettyjen rikosten ja rikkomusten määrä on rikos- ja pakkokeinotilaston mukaan laskenut, vuonna 2024 laskua oli 12 %.⁵⁵

Rikosprosessiin joutuminen on elämäntapahtuma, johon liittyvän asioinnin kehittämisen on tunnistettu potentiaalisesti hyötyvän merkittävästi elämäntapahtumalähtöisestä digitalisaatiosta. Rikosasian kohtaaminen on hallinnollisesti ja kognitiivisesti raskas prosessi, johon liittyy merkittäviä asiointivolyymeja. Asiointiin liittyvien viranomaisten ja muiden toimijoiden määrä on hyvin laaja, kattaen

52 Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/rpk>. Viitattu 12.2.2026.

53 Beuker, Aaro & Näsi, Matti 2024. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Katsauksia 61/2024. Osoitteessa: <http://hdl.handle.net/10138/577626>. Viitattu 12.2.2026.

54 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta 188/2025 vp. Osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_188+2025.aspx. Viitattu 12.2.2026.

55 Tilastokeskus 2025b. Selvitettyjen rikosten ja rikkomusten määrä väheni 12 % vuonna 2024. Tiedote 5.6.2025. Osoitteessa: <https://stat.fi/julkaisu/cm1hhg8g57g4z07w0hje-0yku9>. Viitattu 12.2.2026.

rikosprosessiin liittyvien vaiheiden lisäksi mm. tukipalveluita sekä oikeusapua ja -neuvontaa. Useat rikosprosessiin liittyvät palveluvaiheet ovat saatavilla digitaalisesti, mutta palvelut eivät nykytilassa tuota asiakaslähtöistä asiointipolkua. Vaikka esimerkiksi rikosilmoitus ja oikeusavun hakeminen toteutuvat sähköisten asiointipalvelujen kautta, tiedot eivät siirry eri viranomaisten ja rekisterien välillä, vaan rikosprosessiin joutunut henkilö joutuu antamaan tietoja ja kommunikoimaan eri toimijoiden kanssa.

Rikosprosessissa asioinnin kehittämiseen liittyykin merkittävää potentiaalia esimerkiksi tietojärjestelmien yhteentoimivuuden, automaation ja ihmiskeskeisen digitaalisen asioinnin kehittämiseksi. Tarkempia kehityskohteita tunnistetaan Oikeusrekisterikeskuksen, muun oikeushallinnon ja elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelman toimesta käynnistetyllä palvelumuotoiluprojektilla syksyn 2025 aikana. Projektin tavoitteena oli tuottaa sähköisen asioinnin tavoitetila sekä tunnistaa konkreettisia lyhyemmän ja pidemmän aikavälin kehittämiskohteita tarkastellen erityisesti nuoren henkilön sähköistä asiointia. Potentiaalisia kehittämiskohteita ovat esimerkiksi viranomaisten keskitetty asiointipalvelu sekä tiedon liikkuvuuden edistäminen eri toimijoiden ja rekisterien välillä tietoturvallisesti esimerkiksi arkaluontoiset henkilötiedot suojaan.

Oikeushallinto ottaa käyttöön vuonna 2026 yhteisen OmaOikeus-asiointipalvelun, joka kokoaa oikeushallinnon palvelut yhtenäiseen käyttäjäkokemukseen. Palvelumuotoiluprojektin tulosten perusteella palvelun seuraava kehitysaskel olisi asian keskeiset tiedot, tilan ja asiakirjat yhteenkokoava yhteinen aineistoalusta. Oikeusrekisterikeskus koordinoi aineistoalustaa koskevaa esiselvitystyötä vuonna 2026.

5.4 Yrittäjyyden palvelukokonaisuus

Yritysten perustaminen on yksi keskeisimmistä tekijöistä Suomen taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen kannalta. Uudet yritykset lisäävät tuotantoa, kulutusta ja investointeja, mikä vahvistaa kansantaloutta. Samalla syntyy uusia työpaikkoja ja alueellinen elinvoimaisuus kehittyy. Yritykset tuovat markkinoille uusia ideoita ja teknologioita, jotka parantavat Suomen kilpailuasemaa ja lopulta tuottavat verotuloja, jotka mahdollistavat hyvinvointivaltion palvelut.

Pitkäjänteinen yrittäjyyspoliittinen työ on tuottanut Suomeen suotuisia yrittäjyyden puitetekijöitä, mutta ne eivät ole tuottaneet toivottua tulosta korkeampana yrittäjyysaktiivisuutena tai kasvuyrittäjyytenä.⁵⁶

Ratkaisu tähän haasteeseen olisi kehittää yrittäjille suunnatuista palveluista eri liiketoimintatapahtumiin kiinnittyviä palvelukokonaisuuksia. Mielekästä olisi aloittaa kehittäminen yrityksen perustamisen ja liiketoiminnan käynnistämisen tapahtumista. Aloittaville yrittäjille tarjotaan perustamisvaiheessa monia erilaisia palveluja, joita tuottavat niin viranomaiset, yksityiset toimijat kuin kolmas sektori. Yrityksen perustamiseen liittyy myös monia velvollisuuksia ja muita hallinnollisia toimenpiteitä, joita yrittäjän täytyy hoitaa viranomaisten kanssa asioiden. Palvelukokonaisuuteen liittyviä toimijoita onkin merkittävä määrä, ekosysteemiin kuuluvat muun muassa kunnat ja niiden muodostamat työllisyysalueet, elinvoimakeskukset, Business Finland, Patentti- ja rekisterihallitus, Verohallinto, Lupa- ja valvontavirasto, uusyrityskeskukset, yrittäjäjärjestöt, työeläkevakuuttajat, Eläketurvakeskus sekä pankit ja vakuutuslaitokset.

Onkin tärkeää, että yrityksille tarjotaan kattavia ja helposti saavutettavia palveluita, jotka tukevat yrittäjyyttä alusta alkaen. Yritysten perustamista tukevat palvelut eivät kuitenkaan nykytilassa tuota kokonaisvaltaista palvelupolkua. Hajautuneessa palveluympäristössä yrittäjä ei tiedä, mitä velvollisuuksia hänen tulisi hoitaa ja mitä avustavia palveluja hänen käytettävissään on. Kattavienkin puitetekijöiden hajanaisuus voi johtaa pahimmassa tapauksessa tilanteisiin, jotka estävät hyvän liikeidean ja kannattavan yritystoiminnan toteutumisen.

Tavoitteena on, että yrittäjät voivat keskittyä liiketoiminnan käynnistämiseen saaden siihen tarvittaessa kokonaisvaltaista tukea. Samalla erilaisten hallinnollisten tehtävien hoitamisen täytyy olla mahdollisimman sujuvaa ja yrittäjän toimintaa tukevaa. Laaja palvelukenttä tulisi integroida elämäntapahtumalähtöiseksi kokonaisuudeksi, jossa yrittäjä ja yritystä koskeva tietoa ohjattaisiin oikeiden toimijoiden ja palvelujen pariin, ja jossa mahdollisimman suuri osa yrittäjän velvoitteista voidaan hoitaa myös automatisoidusti.

Keskeinen mahdollistava tekijä yrittäjyyden palvelukokonaisuuksien luomiseen on yritysten digitaalisen identiteetin ja sähköisen asioinnin kehittäminen. Nykytilassa yritysten digipalvelut perustuvat henkilöasiointiin, jossa henkilö valtuutetaan

56 Pukkinen, Tommi et. al. 2023. Vauhtia yritysten perustamisaktiivisuuteen ja kasvuun: Tilannekuva yrittäjyydestä ja uuden yritystoiminnan edistämisestä Suomessa. Valtio-neuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:25. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-345-6>. Viitattu 12.2.2026.

asioimaan yrityksen puolesta. Nykytilassa viranomainen ei voi kovinkaan usein ottaa aktiivista ja aloitteellista roolia palvelun tarjoamiseksi yritykselle ja asioinnin käynnistämiseksi. Oikean palvelutarpeen tunnistaminen ja asioinnin käynnistäminen jää siis vain yrityksen tehtäväksi. Yritysten digitaalista asiointia tulisi kehittää laajentamalla eurooppalaisen digitaalisen yrityslopakon, Suomi.fi-palveluiden ja erilaisten rajapintaratkaisujen käyttöä. Yksi konkreettinen esimerkki olisi Suomi.fi-yritysviestien kehittäminen vastaamaan paremmin erilaisten käyttäjäryhmien tarpeita ja käyttötarkoituksia.

Konkreettisia yritystoiminnan käynnistämiseen liittyviä palvelukehityskohteita on tunnistettu elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishojelman, Ruokaviraston, PRH:n ja Verohallinnon toimesta palvelumuotoiluprojektissa, jossa tarkastellaan pilottialana elintarvikealan yrityksiä.⁵⁷ Keskeinen projektissa tunnistettu haaste on yritysten perustamista koskevan tiedon liikkuvuus oikeille tahoille, jotka voivat tukea yrittäjää yksilöllisissä palvelutarpeissa. Suomessa ylläpidetään kattavia yrityksiä koskevia rekistereitä, mutta niihin kerättyä tietoa ei hyödynnetä nykytilassa riittävän kattavasti. Hyödyntämällä laajemmin aloittavista yrittäjistä saatavaa rekisteritietoa, yrittäjää voidaan ohjata kokonaisuutena erilaisten vaatimusten ja velvoitteiden toteuttamisessa ja tuoda hajautuneista palveluista palvelukokonaisuus. Ratkaisu vastaa edellisessä kappaleessa kuvattuun tarpeeseen aktivoida viranomaisia ennakoivien palveluiden tarjoajina.

Toinen keskeinen tunnistettu yritystoiminnan käynnistämiseen kohdistuva haaste on yritystoiminnan luvitus. Yrittäjien on haastavaa hahmottaa omat lupatarpeet ja vaatimukset omissa erityisissä ja toimialakohtaisissa tilanteissaan. Ohjeistusta on paljon, mutta se on hajautunutta. Usein luvitukseen liittyvät prosessit ovat myös pitkiä, ja yrittäjän epätietoisuus tarvittavista luvista voi viivästyttää yritystoiminnan käynnistämistä merkittävästi. Luvitukseen liittyvästä neuvonnasta tulisi tuottaa viranomaisohjeisiin pohjautuva palvelukokonaisuus, joka olisi mielekästä rakentaa viranomaisten yhteiseksi palveluksi ja toteuttaa tekoälyä hyödyntäen. Työtä lupa- ja valvontatoiminnan uudistamiseksi⁵⁸ kohti integroituja asiointikerroksia tulee jatkaa ja laajentaa uusiin luvituskokonaisuuksiin.

57 Valtiovarainministeriö 2025b. Elintarvikeyrityksen perustaminen, palvelumuotoilun loppuraportti. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/2bf00b68-0f6e-4be5-8824-df7e0b89abc1/KIRJE_20251030085324.PDF. Viitattu 12.2.2026.

58 Työ- ja elinkeinoministeriö: Luvat ja valvonta -hanke. Osoitteessa: <https://tem.fi/luvat-ja-valvonta>. Viitattu 12.2.2026.

Yrittäjille suunnattujen julkisten palveluiden lisäksi tulisi jatkaa kehitystyötä itse yritysten digitalisaation edistämiseksi. Tavoitteena on, että yritysten koko elinkaari on digitalisoitu, ja yrityksillä on valmiudet toimia perustamisesta alkaen digitaalisesti.⁵⁹ Keskeistä on jatkaa kattavaa talouden ekosysteemin siirtymää reaaliaikatalouteen. Reaaliaikatalous tarkoittaa talouden toimintamallia, jossa tiedot ja tapahtumat siirtyvät, käsitellään ja hyödynnetään välittömästi ja automaattisesti eri toimijoiden välillä digitaalisesti. Tämä tukee sekä yrittäjän arkea että koko Suomen kilpailukykyä. Reaaliaikatalous perustuu siihen, että talouden prosessit – kuten laskutus, maksaminen, raportointi ja viranomaisilmoitukset – tapahtuvat reaaliajassa, ilman viiveitä tai manuaalista työtä. Yrityksen digitalous -hankkeessa teetettyjen selvitysten mukaan esimerkiksi rakenteisten hankintasanomien, verkkolaskujen ja eKuittien laajamittainen käyttö toisi yrityksille ja julkiselle hallinnolle lähes 6 miljardin euron vuosittaiset hyödyt.⁶⁰ Reaaliaikaisen datan pohjalta syntyy myös uusia innovatiivisia palveluita.

5.5 Työllisyyden palvelukokonaisuus

Yritysten palvelujen elämäntapahtumalähtöisen tarkastelun rinnalla tulisi kehittää myös työttömäksi jäämisen ja työllistymisen elämäntapahtumiin vastaavia palveluja. Suomessa on suunnitelman kirjoitushetkellä hieman yli 300 000 työtöntä, ja pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden työttömänä olleiden henkilöiden määrä kasvaa.⁶¹ Vuoteen 2024 verrattuna ikäryhmittäin eniten on noussut nuorten alle 20-vuotiaiden työttömyys. Kokonaisuudessaan 15–24-vuotiaiden työttömien nuorten osuus työvoimasta oli lokakuussa 2025 jo 22,5 prosenttia.⁶² Erityisesti nuorten työllistymisen edistäminen olisi yhteiskunnallisesti ensiarvoisen tärkeää taloudellisen kasvun, työmarkkinoilla tarvittavan osaamisen varmistamisen ja syrjäytymisen ehkäisyn kannalta. Tätä alleviivaa myös se, että työuran alkuvaiheen

59 Yrityksen digitalous -hanke 2024. Loppuraportti. Osoitteessa: https://www.prh.fi/material/sites/prh/attachments/tietoaprhsta/digitalous/mra5h1r1s/Yrityksen_digitalous_-_hankkeen_loppuraportti.pdf. Viitattu 12.2.2026.

60 Yrityksen digitalous -hanke: Mitä on digitalous? Osoitteessa: <https://yrityksendigitalous.fi/yrityksen-digitalous-hankkeesta/mita-on-digitalous/>. Viitattu 12.2.2026.

61 KEHA-keskus 2026. Työllisyyskatsaus joulukuu 2025. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202601238373>. Viitattu 12.2.2026.

62 Tilastokeskus 2025. Sekä työllisten että työttömien määrä kasvoi lokakuussa 2025 verrattuna vuoden takaiseen. Tiedote 25.11.2025. Osoitteessa: <https://stat.fi/fi/julkaisu/cm0xpdzse0fy507w3e30r1hlc>. Viitattu 12.2.2026.

työttömyyden on todettu heijastuvan usein myöhempään ura- ja tulokehitykseen sekä pahimmillaan huonontavan terveyttä ja vähentävän työttömyyden vielä 25 vuotta myöhemmin.⁶³

Työllisyyspalvelut ovat keskeinen osa toimivaa työmarkkinaa ja yhteiskunnan sosiaalista kestävyyttä. Ne tukevat yksilöitä työllistymisessä, auttavat työnantajia löytämään osaavaa työvoimaa, vahvistavat alueiden elinvoimaisuutta ja edistävät koko kansantalouden dynamiikkaa. Työvoimapalveluista vastaavien kuntien lisäksi työllisyyttä tukee laaja joukko erilaisia toimijoita yksityisellä ja kolmannella sektorilla. Kuntien ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijoiden lisäksi palveluekosysteemiin kytkeytyvät esimerkiksi sosiaaliturva, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä oppilaitokset. Keskeisiä kumppaneita kehitystyössä ovat itse työntajat sekä mm. työnvälitys- ja koulutusalan yksityiset toimijat.

Julkinen hallinto tuottaa jo nykytilassa laajan joukon erilaisia työllisyyspalveluita, jotka tukevat työnhakijoiden työllistymistä ja kehittävät heidän osaamistaan sekä tarjoavat työnantajille apua muun muassa rekrytointiin ja palkkaukseen. Palveluilla on myös sosiaalipoliittinen ulottuvuus ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla tukea pitkäaikaistyöttömille, nuorille ja muille erityisryhmille, jotka tarvitsevat yksilöllistä ohjausta ja palvelupolkuja. Toimivat työllisyyspalvelut vähentävät työttömyyden kustannuksia, lisäävät verotuloja ja parantavat työmarkkinoiden tehokkuutta. Palveluita tuottavat myös yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat.

Lähtökohtaisesti palveluissa asiointi käynnistyy työttömäksi jäämisen elämäntapahtumasta, ja esimerkiksi työvoimaviranomaisen sähköiset palvelut on rakennettu alkamaan tästä tapahtumasta. Työllisyyspalveluista asiakkaita myös ohjataan työnhaun lisäksi muihin elämäntilanteen vaatimiin palveluihin, kuten sosiaaliturvaan ja osaamisen kehittämiseen liittyville toimijoille. Eri viranomaisten ja muiden toimijoiden tarjoamat palvelut eivät kuitenkaan nykytilassa tuota koherenttia elämäntapahtumalähtöistä palvelukokonaisuutta. Keskeinen palvelupolun aloitushetki on työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen, minkä yhteyteen tulisi kehittää asiakkaalta tarvittavien tietojen keräämistä ja näiden tietojen välittämistä muille palveluekosysteemiin liittyville toimijoille.

63 Asplund, Riitta & Koistinen, Pertti 2014. Onko työmarkkinoilla tilaa kaikille? Katsaus erityisryhmiin kohdistetun politiikan tuloksiin ja haasteisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 22/2014. Osoitteessa: <https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Onko+tyomarkkinoilla+tilaa+kaikille+16062014.pdf>. Viitattu 12.2.2026.

Suunnittelemalla palvelupolut vastaamaan ekosysteemin eri toimijoiden tarpeisiin voidaan automatisoida ja nopeuttaa palvelujen tarjoamista sekä vähentää kansalaisten kohtaamaa hallinnollista vaivaa. Konkreettinen esimerkki olisi välittää asiakkaalta tarvittavat tiedot ja tahdonilmaus työttömyyden ajalta haettavista sosiaalietuksista Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille. Laajentamalla tiedonkeruuta ja yhdistämistä eri toimijoiden kesken voidaan kerätä asiakkaan kokonaistilannekuva tehostamaan työllisyyspalveluiden asiantuntijoiden työtä ja ohjaamaan asiakasta oikeisiin palveluihin. Helsingin kaupunki ja Kela ovat pilotoineet työllisyyteen liittyvän datan käyttöä työdataekosysteemikokeilussa vuonna 2024.⁶⁴

Tiedon liikkuvuuden ja hyödyntämisen edistämisen lisäksi toinen sekä vaikuttavuutta että tuottavuutta lisäävä kehityskohde on tekoälyn laajempi hyödyntäminen työllisyyspalveluissa. Tekoälyä tulisi hyödyntää laajemmin erityisesti kohtaanto-ongelman ratkaisemisessa, eli työnantajien ja työnhakijoiden yhdistämisessä. Tekoälyä hyödyntämällä työnvälitystä pystytään tehostamaan ja tunnistamaan osaamista perinteisiä menetelmiä tehokkaammin. Tekoälyyn pohjautuvalla käsittelyllä voidaan myös tunnistaa osaamisen puutteita, ja näin ohjata työnhakijoita yksilöllisesti esimerkiksi koulutuksiin. Tekoälyyn pohjautuvaa työnvälitystä on Suomessa pilotoinut Tampereen kaupunki.

Työllisyyspalvelut olisi mielekäs pilottitoimiala tarkastelemaan palveluiden järjestämistä siten, että eri viranomaistoimijoilla olisi sama tilannekuva asiakkaiden tarpeista. Palveluihin liittyvän ekosysteemin moninaisuus asettaa erityisen tarpeen yhteisen tilannekuvan jakamiselle ihmisten ohjaamiseksi ja palvelemiseksi. Työttömyyttä koskeva tilannekuva sisältäisi kuitenkin merkittävässä määrin salassa pidettäviä henkilötietoja, minkä vuoksi tilannekuvan datan avaamista laajalle eri hallinnonalojen ja sektorien toimijoille tai laajaa tekoälyn hyödyntämistä työnvälityksessä tulee tarkastella varovaisuutta ja tietosuojaa noudattaen.

Viimeiseksi kehitysehdotukseksi nostetaan digitaaliset työelämän passit ja lupakortit, jotka sujuvoittaisivat työnhakijan, työnantajan ja viranomaisten välistä kanssakäymistä työllisyyden kehittämiseksi. Yritystoiminnan perustamista koskevassa palvelumuotoiluprojektissa tunnistettiin haastatteluissa tarve digitaalisille lupakorteille, joilla työntekijä voi tarkastaa tietonsa suoritetuista ja

64 Helsingin kaupunki: Työdataekosysteemikokeilu. Osoitteessa: <https://kokeilukiihdytamo.hel.fi/processes/hedeko/f/30/results/68>. Viitattu 12.2.2026.

voimassa olevista lupakorteista ja passeista.⁶⁵ Organisaatiot voisivat puolestaan todentaa lupien luotettavuuden ja hyödyntää niissä olevaa tietoa. Projektissa tarkastellut lupakortit (hygieniapassi, anniskelupassi) ovat esimerkkejä digitalisoitavista osaamista ja pätevyyttä todentavista korteista, mutta tarkastelua tulisi laajentaa myös muiden toimialojen ammatillisiin lupiin. Lupakortit olisivat mielekästä toteuttaa sähköisiksi attribuuttitodisteiksi, joita hallinnoitaisiin digitaalisissa lompakoissa.

5.6 Eläkkeelle siirtymisen palvelukokonaisuus

Eläkkeelle jääminen on merkityksellinen elämänvaihe. Vuosittain Suomessa vanhuuseläkkeelle siirtyy yli 40 000 henkilöä, ja osittaiselle vanhuuseläkkeelle yli 20 000 henkilöä.⁶⁶ Eläkejärjestelmä voi näyttäytyä monimutkaisena ja kaukaisena sekä eläkkeen muodostumisen vaikutusta omaan tulevaisuuteen voi olla vaikea hahmottaa. Epävarmuutta voi aiheuttaa eläkkeelle jäämisen eri vaihtoehdot, toimeentulo eläkkeellä, verotus, uudenlainen arki ja tiedon saatavuus. Palkkatyöstä siirtyminen eläkkeelle vaatii kontaktia usean eri toimijan kanssa ja asiakkaan on ymmärrettävä perusteet oman eläkkeen kertymiselle eri elämäntilanteissa ja seurattava tietojen oikeellisuutta. Eläkkeelle jäämisen ennakoimista ei ennakoida riittävän ajoissa ja taloudellisen tilanteen suunnittelu voi jäädä myöhäiseksi. Omien valintojen vaikutukset tulevaan eläkkeeseen tulisi tiedostaa hyvissä ajoin.

Palkkatyöstä vanhuuseläkkeelle siirtyvän ympärillä olevia toimijoita ovat työnantajan lisäksi Verohallinto, Kela, työeläkevakuuttajat, Eläketurvakeskus, pankki- ja vakuutusyhtiöt sekä ammattijärjestöt, ammattiliitot ja muut järjestöt. Nykytilassa eläkkeelle siirtymisen polulla kaikki tarvittavat tiedot eivät liiku automaattisesti toimijalta toiselle ja kaikissa tilanteissa asiakkaalla ei ole näkymää siihen, mikä tiedot toimijoiden välillä liikkuu automaattisesti ja mitkä tiedot taas tulee toimittaa erikseen. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma toteutti syksyn 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana palvelumuotoiluprojektin, joka koski

65 Valtiovarainministeriö 2025b. Elintarvikeyrityksen perustaminen, palvelumuotoilun loppuraportti. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/2bf00b68-0f6e-4be5-8824-df7e0b89abc1/KIRJE_20251030085324.PDF. Viitattu 12.2.2026.

66 Eläketurvakeskus 2026. Eläkkeelle siirtyminen myöhentynyt nopeasti – ETK:n Kautto: ”Muutos vahvistanut julkista taloutta”. Tiedote 13.2.2026. Osoitteessa: <https://www.etk.fi/ajankohtaista/elakkeelle-siirtyminen-myohentynyt-nopeasti-etkn-kautto-muutos-vahvistanut-julkista-taloutta/>. Viitattu 16.2.2026.

eläkkeelle siirtymistä. Tarkoituksena oli tunnistaa eläköitymiseen liittyvän asiainnin ongelmakohtia. Samalla arvioitiin mahdollisuuksia digitalisaation ja automaation hyödyntämiselle palvelujen kehittämisessä.

Palvelumuotoiluprojektin loppuraportin perusteella vanhuuseläkkeelle siirtymiseen liittyvät julkiset palvelut ovat suhteellisen sujuvia ja suurimmaksi osaksi digitalisoituja.⁶⁷ Esimerkiksi eläkkeen hakeminen eläkeyhtiön sähköisessä asiainnissa on pääsääntöisesti sujuvaa ja eläkepäättöksen käsittely nopeaa. Haasteena on esimerkiksi se, ettei asiakas aina tiedä, milloin tieto eläkepäättöksestä ja veroprosentista liikkuu toimijoiden välillä automaattisesti ja milloin tieto täytyy itse toimittaa. Epävarmuutta liittyy myös eläkkeen määrään ja siitä käteen jäävään summaan.

Palvelumuotoiluprojektissa tunnistetut kehityskohteet kohdistuvat nykyisten asiakas- ja viranomaisprosessien sujuvoittamiseen, joita olivat muun muassa eläkkeen verotukseen liittyvän neuvonnan selkeyttäminen ja ohjeistusten yhtenäistäminen, rajapintojen laajempi käyttö eläkepäättötietojen liikuttamiseksi eri toimijoiden välillä ja reaaliaikaisen työeläkeotteen mahdollistaminen kaikissa tapauksissa. Viimeisin olisi toteutettavissa ansioperustetiedon lisäämisellä osaksi tulorekisterin tietosisältöä. Verohallinnon tulorekisteriyksikkö on jatkanut ansioperustetiedon lisäämiseen liittyvää selvitystyötä sidosryhmäyhteistyössä muun muassa tarvittavien lainsäädäntömuutosten ja kustannushyötyanalyysin osalta.

5.7 Läheisen kuoleman palvelukokonaisuus

Läheisen kuolema on inhimillisesti kuormittava elämäntapahtuma, joka koskettaa jokaista ihmistä jossain kohtaa elämää. Vuosittain Suomessa kuolee noin 60 000 ihmistä⁶⁸, mikä tarkoittaa vähintään samaa määrää surevia omaisia. Tällä hetkellä kuolinpesän asioiden hoito on sen osakkaille usein pitkä ja raskas prosessi, johon liittyy asiointia eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa sähköisen asiainnin ollessa mahdollista vain rajoitetusti. Kehittämissuunnitelman julkaisuhetkellä vielä julkaisemattoman OECD:n tutkimuksen mukaan kuolleen

67 Valtiovarainministeriö 2025c. Eläkkeelle siirtymisen elämäntapahtuma, palvelumuotoilun loppuraportti. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/e66da178-f8a2-4f72-85c1-f6cceab275a7/KIRJE_20250217102155.PDF. Viitattu 12.2.2026.

68 Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön ennakkotilasto. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/vamuu>. Viitattu 12.2.2026.

läheisen asioita hoitaneista henkilöistä vain 56 prosenttia oli tyytyväisiä saamiinsa palveluihin Suomessa. Nykyinen toimintamalli on asiakkaan lisäksi kustannus-tehoton myös viranomaisille ja muille palveluntarjoajille. Palvelukokonaisuuteen liittyy merkittävä määrä eri toimijoita, joista keskeisimpiä ovat Digi- ja väestötietovirasto, Verohallinto, Maanmittauslaitos, Kansallisarkisto, kirkot, asianajo- ja lakitoimistot, hautaustoimistot, finanssiala sekä kuolinpesän omaisuuden hallinnointiin ja vaihdantaan liittyvät toimijat.

Valtiovarainministeriön koordinoimana toteutetaan vuosina 2024–2027 edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -kehittämisohjelma⁶⁹, jolla digitalisoidaan ja sujuvoitetaan läheisen kuolemaan liittyviä palveluita erityisesti kuolinpesän muodostumisen ja perunkirjoituksen hoitamisen osalta. Tavoitteena on mahdollistaa kuolinpesien sähköinen asiointi, edistää tiedon parempaa hyödyntämistä ja vähentää tarvittavien viranomaiskontaktien määrää. Osana ohjelmaa tuotetaan uusina palveluina kuolinpesän osakasrekisteri, sähköinen palvelualusta ja sähköinen perukirja sekä selvitetään edellytyksiä sähköisen testamentin mahdollistamiseksi. Kehittämiskokonaisuuden keskeisiä toimijoita ovat Digi- ja väestötietovirasto, Verohallinto, kirkot ja Kansallisarkisto.

Ohjelmassa toteutettava kokonaisuus toimii pohjaratkaisuna kuolinpesän asioinnin laajemmalle sähköistämiseksi ja digitalisoimiseksi, jota on hahmoteltu osana palvelukokonaisuuden laajempaa palvelupolkuvisiota.⁷⁰ Keskeisiä tunnistettuja jatkokehityskohteita ovat esimerkiksi sähköisen testamentin ja muiden rakenteellisten asiakirjojen mahdollistaminen sekä kuolinpesän omistuksen selvittämisen ja hallinnoinnin helpottamisen edistäminen selvennyslainhuudon automatisoinnilla. Parhaillaan käynnissä on oikeusministeriön toteuttama selvitys sähköisen testamentin ja testamenttirekisterin käyttöönotosta.⁷¹ Omaisen asioinnin sujuvoittamisen näkökulmasta keskeistä on myös yhteistyö yksityisen sektorin kanssa pankkiasioinnin digitalisoinnin ja sektoreiden välisen tiedon vaihdon edistämiseksi. Jatkokehityksessä kuolinpesän asioinnin helpottamisen lisäksi tulee tarkastella myös sellaisia kehittämistarpeita, jotka mahdollistaisivat omaan kuolemaan liittyvien asioiden hoitamisen ennakoivasti jo ennen kuolemaa.

69 Valtiovarainministeriö 2024a. Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelma. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM013:00/2024>. Viitattu 12.2.2026.

70 Digi- ja väestötietovirasto 2020. Läheisen kuolema -visiokonsepti. Osoitteessa: <https://wiki.dvv.fi/spaces/EJD/overview?preview=/61243840/70772425/Konseptin-yhteenvetokartta.pdf>. Viitattu 12.2.2026.

71 Valtiovarainministeriö 2025f. Selvitys sähköisen testamentin ja testamenttirekisterin käyttöönotosta. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM124:00/2025>. Viitattu 12.2.2026.

Kuvio 5. Läheisen kuoleman palvelukokonaisuuden kehittäminen helpottaa asioiden hoitoa surun keskellä.

Lähteet

- Asplund, Riitta & Koistinen, Pertti 2014. Onko työmarkkinoilla tilaa kaikille? Katsaus erityisryhmiin kohdistetun politiikan tuloksiin ja haasteisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 22/2014. Osoitteessa: <https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Onko+tyomarkkinoilla+tilaa+kaikille+16062014.pdf>. Viitattu 12.2.2026.
- Beuker, Aaro & Näsi, Matti 2024. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Katsauksia 61/2024. Osoitteessa: <http://hdl.handle.net/10138/577626>. Viitattu 12.2.2026.
- Capgemini 2023. Selvitys elämäntapahtumapalvelukokonaisuuksien digitalisoinnista (valituissa kohdemaissa). Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/El%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6isen+digitalisaation+edist%C3%A4minen+kansainv%C3%A4lisesti.pdf/9b9b79dc-b241-fad9-81ab-0c8d0ae07378/El%C3%A4m%C3%A4ntapah-tumal%C3%A4ht%C3%B6isen+digitalisaation+edist%C3%A4minen+kansain-v%C3%A4lisesti.pdf?t=1694501249473>. Viitattu 9.2.2026.
- Digi- ja väestötietovirasto 2020. Läheisen kuolema -visiokonsepti. Osoitteessa: <https://wiki.dvv.fi/spaces/EJD/overview?preview=/61243840/70772425/Konsep-tin-yhteenvetokartta.pdf>. Viitattu 12.2.2026.
- Digi- ja väestötietovirasto 2023. Digitaitoraportti. Osoitteessa: <https://dvv.fi/documents/16079645/141915645/Digitaitoraportti+2023.pdf/f7288a2c-d75b-7587-6038-880fa61df978/Digitaitoraportti+2023.pdf?t=1705916914546>. Viitattu 11.2.2026.
- Digi- ja väestötietovirasto 2026. Suomi.fi-oppaat. Osoitteessa: <https://www.suomi.fi/ohjeet-ja-tuki/yleista-suomifista/oppaat>. Viitattu 11.2.2026.
- Digi- ja väestötietovirasto: Yhteentoimivuusalusta. Osoitteessa: <https://dvv.fi/yhteentoimivuusalusta>. Viitattu 11.2.2026.
- Eläketurvakeskus 2026. Eläkkeelle siirtyminen myöhentynyt nopeasti – ETK:n Kautto: ”Muutos vahvistanut julkista taloutta”. Tiedote 13.2.2026. Osoitteessa: <https://www.etk.fi/ajankohtaista/elakkeelle-siirtyminen-myohentynyt-nopeas-ti-etkn-kautto-muutos-vahvistanut-julkista-taloutta/>. Viitattu 16.2.2026.
- Euroopan komissio 2025a. Ehdotus asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta. Osoitteessa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fi/library/proposal-regulation-establishment-european-business-wallets>. Viitattu 12.2.2026.

- Euroopan komissio 2025b. State of the Digital Decade 2025 report. Osoitteessa: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2025-state-digital-decade-package>. Viitattu 11.2.2026.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/903, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason saavuttamiseksi unionissa. Osoitteessa: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202400903. Viitattu 11.2.2026.
- Findynet-osuuskunta 2025. Digitaaliset lompakot ja sähköiset todisteet – tilannekuva. Osoitteessa: <https://findynet.fi/tilannekuva/>. Viitattu 12.2.2026.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta 188/2025 vp. Osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_188+2025.aspx. Viitattu 12.2.2026.
- HAUS 2023. Ihmiskeskeisten toimintamallien tarkastelu – selvitystyö osana elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation esiselvitysvaihetta. Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/Ihmiskeskeisten+toimintamallien+tarkastelu.pdf/2cb97463-b32a-58ed-8836-8a32738e871c/Ihmiskeskeisten+toimintamallien+tarkastelu.pdf?t=1698324334635>. Viitattu 11.2.2026.
- Helsingin kaupunki: Työdataekosysteemikokeilu. Osoitteessa: <https://kokeilukiihdytamo.hel.fi/processes/hedeko/f/30/results/68>. Viitattu 12.2.2026.
- Kaihovaara, Antti & Naumanen, Päivi 2019. Parantaako maahanmuutto taloudellista huoltosuhdetta? Työpoliittinen aikakauskirja 4/2019. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-484-6>. Viitattu 12.2.2026.
- KEHA-keskus: Digitaaliset sisämarkkinat. Osoitteessa: <https://www.sdgfinland.fi/fi/>. Viitattu 11.2.2026.
- KEHA-keskus 2026. Työllisyyskatsaus joulukuu 2025. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202601238373>. Viitattu 12.2.2026.
- Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019. Osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/906>. Viitattu 11.2.2026.
- OECD 2024. OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results: Building Trust in a Complex Policy Environment. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>. Viitattu 12.2.2026.
- OECD 2025. Government at a Glance 2025. OECD Publishing, Paris. Osoitteessa: <https://doi.org/10.1787/0efd0bcd-en>. Viitattu 9.2.2026.
- Pukkinen, Tommi et. al. 2023. Vauhtia yritysten perustamisaktiivisuuteen ja kasvuun: Tilannekuva yrittäjyydestä ja uuden yritystoiminnan edistämisestä Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:25. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-345-6>. Viitattu 12.2.2026.

- Sigfrids, A., Latvanen, M., & Hantula, K. 2025. Digitaalinen kansalaisosallistuminen julkisessa palvelukehittämisessä: Kenttäkokeilun loppuraportti. VTT Technical Re-search Centre of Finland. VTT Technology No. 437. Osoitteessa: <https://doi.org/10.32040/2242-122X.2025.T437>. Viitattu 12.2.2026.
- Sitra 2022. Tekoälyn käyttömahdollisuudet julkisella sektorilla. Sitran selvityksiä 206. Osoitteessa: <https://www.sitra.fi/julkaisut/tekoalyn-kayttomahdollisuudet-julkisella-sektorilla/>. Viitattu 11.2.2026.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/muutl>. Viitattu 12.2.2026.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/rpk>. Viitattu 12.2.2026.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>. Viitattu 11.2.2026.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön ennakkotilasto. Tilastokeskus, Helsinki. Osoitteessa: <https://stat.fi/tilasto/vamuu>. Viitattu 12.2.2026.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022. Hyvinvointiyhteiskunnan digitaaliset palvelut yhdenvertaisiksi – 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi. Päätösten tueksi 1/2022. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-811-8>. Viitattu 11.2.2026.
- Tilastokeskus 2025a. Sekä työllisten että työttömien määrä kasvoi lokakuussa 2025 verrattuna vuoden takaiseen. Tiedote 25.11.2025. Osoitteessa: <https://stat.fi/fi/julkaisu/cm0xpdzse0fy507w3e30r1hlc>. Viitattu 12.2.2026.
- Tilastokeskus 2025b. Selvitettyjen rikosten ja rikkomusten määrä väheni 12 % vuonna 2024. Tiedote 5.6.2025. Osoitteessa: <https://stat.fi/julkaisu/cm1hhg8g-57g4z07w0hje0yku9>. Viitattu 12.2.2026.
- Työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Talent Boost 2023–2027: Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:71. Osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165274>. Viitattu 12.2.2026.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Selvitys maahantulovaiheen viranomaisasioinnin sujuvoittamiseksi. Osoitteessa: <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM088:00/2025>. Viitattu 12.2.2026.
- Työ- ja elinkeinoministeriö: Luvat ja valvonta -hanke. Osoitteessa: <https://tem.fi/luvat-ja-valvonta>. Viitattu 12.2.2026.
- Ulkoministeriö 2021. Virtual Finland. Osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=UM012:00/2021>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtioneuvosto 2015. Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2025, Hallituksen julkaisusarja 2015:10. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-181-7>. Viitattu 11.2.2026.

- Valtioneuvosto 2023a. Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtioneuvosto 2023b. Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:65. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-906-9>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtioneuvosto 2024. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman valmistelu etenee. Tiedote 7.2.2024. Osoitteessa: <https://vm.fi/-/10616/valtionhallinnon-tuottavuus-ohjelman-valmistelu-etenee>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2020a. Hanke digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi. Osoitteessa: <https://vm.fi/hankesivu?tunnus=VM161:00/2020>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2020b. Julkisen hallinnon uudistamisen strategia. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-684-8>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2022. Julkisen hallinnon API-periaatteet, valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:12. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-907-8>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2023a. Ihmiskeskeinen ja elämäntapahtumalähtöinen julkinen hallinto – Näkökulmia kansallisesta tekoälyohjelmasta (AuroraAI). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:40. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-282-6>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2023b. Yhteenveto elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota koskevista ehdotuksista. Osoitteessa: <https://vm.fi/documents/10623/140464714/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf/3d4683a9-7bd1-1a46-905b-8667e96cd833/Yhteenveto+el%C3%A4m%C3%A4ntapahtumal%C3%A4ht%C3%B6ist%C3%A4+digitalisaatiota+koskevista+ehdotuksista.pdf?t=1677830031663>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2024a. Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelma. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM013:00/2024>. Viitattu 3.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2024b. Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM166:00/2023>. Viitattu 3.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2024c. Koontimuistio digitalisoitavien liiketoimintatapahtumien kyselyyn tulleista ehdotuksista. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/58f43863-0553-45bc-80d9-a878a305e97b/MUISTIO_20241213081101.PDF. Viitattu 11.2.2026.

- Valtiovarainministeriö 2024d. Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hanke. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM031:00/2024>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025a. Digitalisaation ja tiedon liikkuvuuden esteiden purkamisen hanke – väliraportti 2025. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4c7a7d6f-9a7d-4208-add5-d2e5e8b9a27a/6ddb03ce-c0d2-451c-aa23-7bb2c69491d6/KIRJE_20250123142029.PDF. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025b. Elintarvikeyrityksen perustaminen, palvelumuotoilun loppuraportti. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/2bf00b68-0f6e-4be5-8824-df7e0b89abc1/KIRJE_20251030085324.PDF. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025c. Eläkkeelle siirtymisen elämäntapahtuma, palvelumuotoilun loppuraportti. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/e66da178-f8a2-4f72-85c1-f6cceab275a7/KIRJE_20250217102155.PDF. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025d. Ohjeistus generatiivisen tekoälyn hyödyntämisestä työn tukena ja apuvälineenä julkisessa hallinnossa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:9. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-846-0>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025e. Palauteyhteenveto pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelmasta. Osoitteessa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/4127b1f0-ef5b-4bd7-b768-2cbc3d1940d6/039a8bd1-63c4-440f-922f-a7f3a148cef1/MUISTIO_20251215083746.PDF. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025f. Selvitys sähköisen testamentin ja testamenttirekisterin käyttöönotosta. Osoitteessa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM124:00/2025>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025g. Taloudellinen katsaus: talvi 2025. Osoitteessa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö 2025h. Tekoäly tuo viranomaisneuvontaan 24/7-palvelun ja henkilökohtaisemmat vastaukset. Tiedote 29.8.2025. Osoitteessa: <https://vm.fi/-/tekoaly-ja-automaatio-laajempaan-hyotykyttoon-viranomaisneuvonnassa>. Viitattu 12.2.2026.
- Valtiovarainministeriö: Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta. Osoitteessa: <https://vm.fi/julkisen-hallinnon-tiedonhallintakartta>. Viitattu 11.2.2026.
- Valtiovarainministeriö: Uudistettu eIDAS-asetus ja eurooppalainen lompakko-sovellus. Osoitteessa: <https://vm.fi/eurooppalainen-lompakkosovellus>. Viitattu 12.2.2026.
- Ympäristöministeriö 2025. Yhteentoimivuustyön tulokset käyttöön: hyötyjä eri käyttäjärhyhmille. Uutinen 17.12.2025. Osoitteessa: <https://ym.fi/-/yhteentoimivuustyon-tulokset-kayttoon-hyotyja-eri-kayttajaryhmille>. Viitattu 11.2.2026.

Yrityksen digitalous -hanke 2024. Loppuraportti. Osoitteessa: https://www.prh.fi/material/sites/prh/attachments/tietoaprhsta/digitalous/mra5h1r1s/Yrityksen_digitalous_-hankkeen_loppuraportti.pdf. Viitattu 12.2.2026.

Yrityksen digitalous -hanke: Mitä on digitalous? Osoitteessa: <https://yrityksendigitalous.fi/yrityksen-digitalous-hankkeesta/mita-on-digitalous/>. Viitattu 12.2.2026.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-080-8 (pdf)

Maaliskuu 2026